

JIIPII-
HANKE



VALO
valmennus
yhdistys



Euroopan unionin
osarahoittama



Pitkästä aikaa tuli sellainen olo, että kuuluu johonkin

Jiippi – seikkailua ja ohjausta myötätuuleen -hankkeen
arviointiraportti

Saija Turunen

2026

Y-Säätiö

Sisälllys

Tiivistelmä.....	3
Summary	4
1. JOHDANTO	5
1.1 Arvioinnin tarkoitus	5
1.2 Arviointikysymykset.....	5
1.3 Raportin rakenne.....	6
2. JIIPPI-HANKE JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	6
2.1 Hankkeen tausta ja yhteiskunnallinen tarve	6
2.2 Hankkeen kehitystausta	8
2.3 Hankkeen tavoitteet	8
2.4 Kohderyhmä	9
2.5 Toimintamalli ja teoreettiset lähtökohdat	9
3. ARVIOINNIN LÄHESTYMISTAPA	10
3.1 Kehittävä arviointi	10
3.2 Vaikuttavuuden tarkastelun lähtökohdat.....	11
3.3 Kokemustiedon merkitys arvioinnissa.....	11
3.4 Arvioinnin analyyttinen näkökulma	12
4. MENETELMÄT JA AINEISTOT.....	12
4.1 Arviointiasetelma	12
4.2 Aineistonkeruu.....	13
4.3 Osallistujat ja aineiston kuvaus	13
4.4 Aineiston analysointi	14
4.5 Eettiset näkökohdat	14
5. TULOKSET: HAKIJAT, OSALLISTUJAT JA KOKEMUKSET	15
5.1 Hakijoiden elämäntilanne.....	15
5.2 Hankkeen toteutus osallistujien näkökulmasta	18
5.3 Vertaisohjaajuus	18
5.4 Projektiryhmän näkemykset.....	20
5.5 Yhteenveto tuloksista	21
6. VAIKUTTAVUUS: MUUTOSTEN TULKINTA	21
6.1 Muutokset osallistujien elämäntilanteissa	22

6.2 Muutosten keskeiset vaikutusmekanismit.....	22
6.3 Muutosten luonne: kokemuksellinen ja prosessimainen vaikuttavuus.....	23
6.4 Vaikutusten ulottuvuudet.....	24
6.5 Pitkän aikavälin vaikutuspotentiaali.....	24
7. TOIMINTAMALLI JA SEN MERKITYS	25
7.1 Kehitetty toimintamalli	25
7.2 Opinnollistaminen ja jatkokolut osana mallia.....	25
7.3 Mallin vahvuudet ja rajoitteet	26
8. JUURRUTTAMINEN JA SOVELLETTAVUUS	26
8.1 Juurruttamisen edellytykset	26
8.2 Hyödynnettävyys eri toimintaympäristöissä	27
9. JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET	27
9.1 Hankkeen vahvuudet ja keskeiset haasteet	28
9.2 Suositukset jatkokehittämiselle.....	29
Lähteet	30
Liite 1. Arviointisuunnitelma	32

Tiivistelmä

Jiippi-hanke oli nuorille aikuisille suunnattu kehittämishanke, jonka tavoitteena oli vahvistaa osallistujien osallisuutta, toimintakykyä ja kiinnittymistä yhteiskuntaan sekä tukea siirtymää koulutukseen ja työelämään. Hanketta toteuttivat Valo-Valmennusyhdistys ja Y-Säätiö, ja sitä rahoitti Euroopan sosiaalirahasto (ESR).

Arvioinnin perusteella hankkeen keskeinen vaikuttavuus ilmeni osallistujien elämäntilanteissa tapahtuneina kokemuksellisinä ja toiminnallisina muutoksina. Muutokset eivät ilmenneet ensisijaisesti välittöminä siirtyminä koulutukseen tai työelämään, vaan ne rakentuivat vaiheittain vahvistuvan osallisuuden, toimijuuden ja minäpystyvyyden kautta. Osallistujien kokemukset kuulumisesta, onnistumisesta ja luottamuksesta muodostivat perustan pidemmän aikavälin muutoksille.

Hankkeen vaikuttavuus rakentui erityisesti yhteisöllisyyden, kokemuksellisen oppimisen, turvallisen haastamisen ja reflektion kautta. Näitä mekanismeja tuki monialainen henkilöstö, jonka osaaminen mahdollisti yksilöllisen tuen ja luottamuksellisten suhteiden rakentumisen. Tämä vahvisti osallistujien kiinnittymistä toimintaan ja mahdollisti muutoksen käynnistymisen.

Jiippi-hankkeen toimintamalli yhdisti yhteisöllisen ryhmätoiminnan, kokemuksellisen oppimisen ja yksilöllisen ohjauksen prosessimaiseksi kokonaisuudeksi. Lisäksi hankkeessa panostettiin opinnollistamiseen, joka mahdollisti toiminnassa syntyneen osaamisen tunnistamisen ja kytkeytymisen koulutuspolkuihin. Näin hanke toimi siltana epämuodollisen oppimisen ja formaalin koulutuksen välillä.

Tulosten perusteella hanke tavoitti kohderyhmän, jonka elämäntilanteissa korostuivat samanaikaisesti haavoittuvuus ja muutoshalu. Toiminta tarjosi ympäristön, jossa osallistujat saattoivat vahvistaa valmiuksiaan, rakentaa sosiaalisia suhteita ja suunnata kohti tulevaisuutta.

Hankkeen keskeinen merkitys oli mahdollistava: se ei ainoastaan tuottanut välittömiä tuloksia, vaan vahvisti osallistujien valmiuksia rakentaa omaa tulevaisuuttaan. Toimintamalli on sovellettavissa myös muihin toimintaympäristöihin, mutta sen onnistunut toteuttaminen edellyttää riittäviä resursseja, osaamista sekä yhteisöllistä toimintakulttuuria.

Summary

The Jiippi project was a development initiative targeted at young adults, aiming to strengthen participants' social inclusion, functional capacity, and integration into society, as well as to support transitions into education and employment. The project was implemented by Valo-Valmennusyhdistys and Y-Säätiö and funded by the European Social Fund (ESF).

The evaluation showed that the project's primary impact lay in experiential and functional changes in participants' life situations. Rather than immediate transitions to education or employment, change occurred gradually through increased social inclusion, agency, and self-efficacy. Experiences of belonging, success, and trust formed the foundation for longer-term development.

The project's effectiveness was built on key mechanisms: community, experiential learning, safely challenging experiences, and reflection. These were strongly supported by a multidisciplinary staff team, whose diverse expertise enabled individualized support and the formation of trust-based relationships. This played a crucial role in participant engagement and in enabling change processes.

The Jiippi project model combined group-based community activities, experiential learning, and individual guidance into a process-oriented approach. A key feature was the recognition of learning and competencies, which linked informal learning to formal education pathways. This strengthened participants' opportunities to progress into education.

The results indicated that the project successfully reached a target group characterized by both vulnerability and motivation for change. The activities provided a supportive environment where participants could build skills, form social connections, and begin to orient themselves toward the future.

Overall, the project functioned as an enabling intervention. Its primary value lay not only in immediate outcomes, but also in strengthening participants' capacities to shape their own future pathways. The model is transferable to other contexts, provided that sufficient resources, professional expertise, and a community-based approach are ensured.

1. JOHDANTO

1.1 Arvioinnin tarkoitus

Tässä raportissa esitetään Jiippi-hankkeen arvioinnin keskeiset tulokset ja havainnot. Arvioinnin tarkoituksena oli tarkastella hankkeen toteutusta, saavutettuja tuloksia sekä toiminnan vaikuttavuutta suhteessa hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioinnissa tarkasteltiin erityisesti sitä, millaisia muutoksia osallistujien elämäntilanteissa tapahtui hankkeen aikana ja miten nämä muutokset näkyivät osallisuudessa, toimintakyvyssä sekä koulutus- ja työelämävalmiuksissa. Tavoitteena oli muodostaa kokonaisvaltainen kuva hankkeen merkityksestä osallistujille sekä tunnistaa niitä tekijöitä, jotka tukivat muutosten syntymistä.

Arvioinnin kohteena eivät olleet ainoastaan hankkeen tulokset, vaan myös toiminnan toteutuminen ja hankkeessa kehitetyn toimintamallin toimivuus. Tarkastelun tavoitteena oli ymmärtää, millaisissa tilanteissa ja millä tavoin toiminta näyttäytyi osallistujille merkityksellisenä sekä millaisia mahdollisuuksia toimintamalli tarjoaa nuorten aikuisten tukemiseen myös tulevaisuudessa.

Lisäksi arvioinnin tavoitteena oli tuottaa tietoa hankkeessa kehitetyn toimintamallin juurruttamisen, jatkokehittämisen ja laajemman hyödyntämisen tueksi. Arvioinnin tuloksia voidaan hyödyntää sekä hankkeen toteuttajaorganisaatioissa että laajemmin nuorille aikuisille suunnattujen yhteisöllisten ja osallistavien toimintamallien kehittämisessä.

1.2 Arviointikysymykset

Arvioinnissa tarkasteltiin Jiippi-hankkeen vaikutuksia erityisesti osallisuuden, toimintakyvyn sekä koulutus- ja työelämävalmiuksien näkökulmista. Tavoitteena oli muodostaa kokonaisvaltainen kuva siitä, millaisia muutoksia hankkeen aikana tapahtui sekä millaiset toimintamuodot ja työskentelytavat tukivat näiden muutosten syntymistä.

Keskeisiä arviointikysymyksiä olivat:

Miten hankkeen toiminta vaikutti osallistujien osallisuuden kokemukseen ja yhteisöllisyyteen?

Miten osallistujien toimintakyky ja arjenhallinta kehittyivät hankkeen aikana?

Millä tavoin hanke tuki osallistujien siirtymistä koulutukseen, työhön tai muihin tarkoituksenmukaisiin jatkopolkuihin?

Mitkä hankkeen toimintamuodot ja työmenetelmät olivat keskeisiä muutosten syntymisessä?

Miten hankkeessa kehitetty toimintamalli vastasi kohderyhmän tarpeisiin ja miten sitä voidaan hyödyntää jatkossa?

Arviointikysymysten avulla pyrittiin tarkastelemaan sekä hankkeen tuloksellisuutta että sen tuottamia oppimiskokemuksia ja kehittämismahdollisuuksia.

1.3 Raportin rakenne

Johdannon jälkeen kuvataan Jiippi-hankkeen tausta, toimintaympäristö, tavoitteet, kohderyhmä sekä hankkeessa kehitetty toimintamalli. Tämän jälkeen esitellään arvioinnin lähestymistapa sekä arvioinnissa käytetyt menetelmät ja aineistot.

Tuloksia käsittelevässä luvussa tarkastellaan hankkeeseen hakeutuneita ja osallistuneita nuoria aikuisia sekä heidän kokemuksiaan toiminnasta. Tämän jälkeen analysoidaan hankkeen vaikuttavuutta tarkastelemalla osallistujien elämäntilanteissa havaittuja muutoksia ja niiden taustalla vaikuttaneita tekijöitä.

Raportin loppuosassa kuvataan hankkeessa kehitetty toimintamalli, arvioidaan sen juurruttamisen edellytyksiä ja sovellettavuutta sekä esitetään keskeiset johtopäätökset ja kehittämissuosituksen.

2. JIIPPI-HANKE JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Hankkeen tausta ja yhteiskunnallinen tarve

Jiippi-hanke oli nuorille aikuisille suunnattu kehittämishanke, jota toteuttivat Valo-Valmennusyhdistys ja Y-Säätiö ja jota rahoitti Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa osallistujien osallisuutta, toimintakykyä ja yhteiskunnallista kiinnittymistä sekä edistää heidän siirtymistään koulutukseen, työelämään tai muihin heidän elämäntilanteeseensa sopiviin jatkopolkuihin.

Hankkeen taustalla tunnistettiin tarve kehittää uusia toimintamuotoja nuorille aikuisille, jotka olivat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Ilmiö tunnistetaan laajasti myös kansainvälisessä tutkimuksessa niin sanottuna NEET-ilmiönä (Not in Education, Employment or Training) (Eurofound 2016; OECD 2020). Tutkimusten mukaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäämiseen liittyy usein monimuotoisia ja kasautuneita haasteita, kuten mielenterveyden ongelmia, sosiaalista eristäytymistä, taloudellista epävarmuutta sekä heikkoa luottamusta omiin mahdollisuuksiin (Bynner & Parsons 2002; Eurofound 2016).

Eurostatin mukaan vuonna 2023 Euroopan unionissa 11,2 prosenttia 15–29-vuotiaista nuorista oli koulutuksen ja työelämän ulkopuolella (NEET). Indikaattoria pidetään keskeisenä mittarina arvioitaessa nuorten kiinnittymistä yhteiskuntaan, sillä se kuvaa nuoria, jotka ovat samanaikaisesti sekä koulutuksen että työmarkkinoiden ulkopuolella. Eurostatin mukaan

NEET-tilanne liittyy usein vaikeuksiin koulutuksesta työelämään siirtymisessä sekä riskiin jäädä yhteiskunnallisen osallisuuden ulkopuolelle. Näiden haasteiden vuoksi osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja toimintakykyä vahvistaville toimintamalleille on tunnistettu jatkuva tarve Euroopassa (Eurostat 2023).

Vaikka Pohjoismaita pidetään kansainvälisesti vahvoina hyvinvointiyhteiskuntina, koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäävien nuorten aikuisten joukko muodostaa edelleen merkittävän yhteiskunnallisen haasteen. Nordic Statisticsin mukaan nuorten, jotka eivät ole työssä, koulutuksessa tai valmennuksessa (NEET), osuus on Pohjoismaissa keskimäärin Euroopan unionia matalampi, mutta ilmiö koskettaa edelleen tuhansia nuoria. Vuonna 2023 NEET-osuus vaihteli Pohjoismaissa noin 6–9 prosentin välillä, ja Suomessa osuus oli Pohjoismaiden korkeimpia. Nordic Statistics korostaa, että koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jääminen lisää riskiä syrjäytymiselle sekä heikentää mahdollisuuksia kiinnittyä työmarkkinoille ja yhteiskuntaan myöhemmin elämässä. Tämän vuoksi nuorten osallisuutta, toimintakykyä ja koulutus- sekä työelämävalmiuksia vahvistaville toimintamalleille on tunnistettu jatkuva tarve myös Pohjoismaissa (Nordic Statistics 2023).

Nuorten hyvinvointiin liittyvät haasteet ovat nousseet esiin myös suomalaisessa tutkimuksessa ja tilastoseurannassa. Mielenterveyden ongelmat, yksinäisyyden kokemukset sekä epävarmuus tulevaisuudesta ovat lisääntyneet viime vuosina (THL 2022; Valtion nuorisoneuvosto 2022). Samanaikaisesti siirtymät koulutuksesta työelämään ovat muuttuneet aiempaa pidemmiksi ja monimutkaisemmiksi (TEM 2023). Nuorten syrjäytyminen näyttäytyy usein pitkäkestoisena prosessina, jossa useat riskitekijät kasautuvat ja vahvistavat toisiaan (Allianssi 2023).

Perinteiset palvelut eivät aina tavoita kohderyhmää tai kykene vastaamaan heidän tilanteeseensa riittävän kokonaisvaltaisesti. Syinä tähän on tunnistettu muun muassa palvelujärjestelmän pirstaleisuus, korkea osallistumiskynnys sekä kokemuksellisten ja sosiaalisten tarpeiden vähäinen huomioiminen (OECD 2015; Määttä & Keskitalo 2014). Tämän vuoksi tutkimuksessa on korostettu osallistujalähtöisten toimintamallien merkitystä, joissa yhdistyvät yhteisöllisyys, matala kynnyksen ja yksilöllinen tuki (Côté 2014; Schoon & Bynner 2019).

Viime vuosina nuorten tulevaisuususkon nousu on noussut keskeiseksi yhteiskunnalliseksi huolenaiheeksi. Sitran ennakointikatsauksen mukaan nuorten uskoa omaan ja yhteiskunnan tulevaisuuteen haastavat samanaikaisesti useat yhteiskunnalliset muutokset, kuten epävarmuuden lisääntyminen, polarisaatio sekä luottamuksen heikkeneminen tulevaisuuden mahdollisuuksiin (Sitra 2025). Tulevaisuususkon heikentyminen voi vaikuttaa nuorten hyvinvointiin, osallisuuden kokemuksiin sekä kykyyn suunnata kohti koulutusta, työelämää ja muita tulevaisuuden mahdollisuuksia. Tämän vuoksi osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja toimijuutta vahvistavien toimintamallien merkitys korostuu entisestään. Jiippi-hanke vastasi tähän tarpeeseen tarjoamalla toimintaympäristön, jossa yhteisöllisyys, kokemuksellisuus ja

yksilöllinen ohjaus muodostivat kokonaisuuden, jonka tavoitteena oli tukea osallistujien hyvinvointia, osallisuutta ja tulevaisuussuuntautumista.

2.2 Hankkeen kehitystausta

Jiippi-hanke ei syntynyt tyhjiössä, vaan se rakentui aiempien kehittämishankkeiden, erityisesti Meriheimo- ja Venda-hankkeiden, kokemusten ja opitun tiedon varaan. Meriheimo-hankkeessa keskeistä olivat merellinen toimintaympäristö ja purjehdukseen perustuva yhteisöllinen toiminta. Hankkeen kokemukset osoittivat, että merellinen ja luonnonläheinen ympäristö voi tarjota osallistujille mahdollisuuden irrottautua arjen kuormituksesta, kohdata uusia tilanteita sekä rakentaa uusia kokemuksia itsestään ja suhteestaan muihin ihmisiin. Venda-hankkeessa puolestaan kehitettiin yksilöllisen tuen ja ryhmätoiminnan yhdistämistä sekä osallistujalähtöisiä työskentelytapoja. Hankkeissa havaittiin, että yhteisölliset ja kokemukselliset menetelmät voivat vahvistaa osallisuutta, toimijuutta ja hyvinvointia erityisesti niiden nuorten aikuisten kohdalla, joiden kiinnittyminen palveluihin on ollut heikkoa.

Jiippi-hankkeessa tätä kehittämistyötä jatkettiin, mutta samalla toimintaa suunnattiin aiempaa vahvemmin kohti koulutus- ja työelämäpolkujen tukemista. Keskeinen kehittämiskohde oli opinnollistaminen, jonka avulla hankkeessa syntynyt osaaminen voitiin tunnistaa ja tunnustaa osaksi virallista koulutusjärjestelmää. Tavoitteena oli vahvistaa yhteyttä kokemuksellisen toiminnan ja osallistujien tulevaisuuden suunnitelmien välillä sekä tukea etenemistä kohti opintoja ja työelämää.

2.3 Hankkeen tavoitteet

Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli vahvistaa osallistujien osallisuutta, toimintakykyä sekä koulutus- ja työelämävalmiuksia. Näitä tavoitteita tarkasteltiin toisiinsa kytkeytyvinä kokonaisuuksina, joissa yhden osa-alueen vahvistuminen tukee muiden kehittymistä.

Osallisuuden näkökulmasta tavoitteena oli lisätä osallistujien kokemusta kuulumisesta yhteisöön, mahdollisuuksista vaikuttaa omaan elämäänsä sekä tunnetta toiminnan merkityksellisyydestä. Osallisuus nähdään keskeisenä hyvinvoinnin tekijänä ja syrjäytymisen ehkäisyn keinona (Isola ym. 2017; WHO 2010).

Toimintakyvyn osalta tavoitteena oli vahvistaa osallistujien arjenhallintaa, vuorovaikutustaitoja, itseluottamusta sekä kykyä toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Toimintakykyä voidaan tarkastella biopsykososiaalisena kokonaisuutena, jossa fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät kietoutuvat yhteen (WHO 2001).

Koulutus- ja työelämävalmiuksien osalta tavoitteena oli madaltaa kynnystä siirtyä opintoihin tai työelämäänsä sekä tukea osallistujia tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja osaamistaan.

Tutkimusten mukaan siirtymien tukemisessa keskeistä on paitsi osaamisen kehittäminen myös yksilön usko omaan mahdollisuuksiinsa (Bandura 1997).

2.4 Kohderyhmä

Hankkeen kohderyhmänä olivat 18–35-vuotiaat nuoret aikuiset, jotka olivat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Kohderyhmälle oli tyypillistä, että heidän elämäntilanteensa oli monella tavalla haastava ja että haasteet olivat usein kasautuneita. Osallistujilla saattoi olla esimerkiksi mielenterveyden haasteita, sosiaalisten tilanteiden pelkoa, päihdeongelmia, yksinäisyyttä tai vaikeuksia arjenhallinnassa. Tällaiset tekijät voivat heikentää yksilön toimijuutta ja vaikeuttaa kiinnittymistä yhteiskunnallisiin rakenteisiin (Sen 1999; Schoon & Bynner 2019).

Kohderyhmän heterogeenisyys oli keskeinen lähtökohta hankkeen toiminnalle. Osallistujien tarpeet, tavoitteet ja elämäntilanteet vaihtelivat merkittävästi, mikä edellytti joustavaa ja yksilöllistä lähestymistapaa. Samalla yhteisöllinen toiminta tarjosi mahdollisuuden vertaistukeen ja kokemusten jakamiseen, mikä on tunnistettu merkittäväksi osallisuutta vahvistavaksi tekijäksi (Putnam 2000).

NEET-käsitettä on kuitenkin kritisoitu siitä, että se kokoaa hyvin erilaisia nuoria yhden luokittelun alle. Mutasen (2024) mukaan tällainen luokittelu voi peittää alleen yksilöllisiä elämäntilanteita ja tuen tarpeita. Te Rielen (2006) mukaan nuorten tilanteita tulisi tarkastella marginalisaation näkökulmasta, jolloin huomio siirtyy yksilöstä kohti yhteiskunnallisia rakenteita ja osallistumisen mahdollisuuksia. Tämä näkökulma tukee myös Jiippi-hankkeen lähestymistapaa, jossa osallistujia tarkastellaan yksilöllisinä toimijoina omissa toimintaympäristöissään.

2.5 Toimintamalli ja teoreettiset lähtökohdat

Jiippi-hankkeen toimintamalli perustui kokonaisuuteen, jossa yhdistyivät seikkailukasvatukselliset menetelmät, yhteisöllinen toiminta, yksilöllinen ohjaus sekä opinnollistaminen. Toiminta rakentui vaiheittain siten, että osallistujat voivat edetä omassa tahdissaan ja omien tavoitteidensa mukaisesti.

Toiminnan ytimessä oli yhteisö, joka tarjosi turvallisen ympäristön osallistumiselle, kokeilemiselle ja oppimiselle. Yhteisöllisyys mahdollisti vertaissuhteiden rakentumisen sekä kokemuksen kuulumisesta ryhmään. Osallisuuden näkökulmasta tällaiset kokemukset ovat merkittäviä, sillä ne vahvistavat yksilön kokemusta hyväksytyksi tulemisesta sekä mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa (THL 2022).

Toiminnan teoreettisena lähtökohtana olivat osallisuuden, toimintakyvyn, toimijuuden ja kokemuksellisen oppimisen käsitteet. Toimijuudella tarkoitetaan yksilön kykyä tehdä

valintoja, vaikuttaa omaan elämäänsä ja toimia tavoitteellisesti omassa toimintaympäristössään (Sen 1999). Toimijuus ei kuitenkaan kehity irrallaan ympäristöstä, vaan rakentuu vuorovaikutuksessa sosiaalisten rakenteiden, mahdollisuuksien ja yhteisöjen kanssa (Emirbayer & Mische 1998).

Seikkailukasvatukselliset menetelmät tarjosivat kokemuksellisia oppimistilanteita, joissa osallistujat saattoivat harjoitella vuorovaikutustaitoja, ongelmanratkaisua ja itsensä haastamista. Kokemuksellisen oppimisen teorian mukaan oppiminen rakentuu kokemuksen, reflektion ja uuden ymmärryksen muodostamisen kautta (Kolb 1984). Seikkailukasvatuksen tutkimuksessa on lisäksi osoitettu, että haastavat mutta turvalliset kokemukset voivat vahvistaa itseluottamusta, resilienssiä ja sosiaalisia taitoja (Priest & Gass 2005; Hattie ym. 1997).

Hankkeen toimintaympäristö oli monimuotoinen ja joustava. Toimintaa toteutettiin sekä ryhmämuotoisesti että yksilöllisesti, ja se sijoittui erilaisiin ympäristöihin, kuten luontoon ja merellisiin konteksteihin. Luontoympäristöjen merkitystä hyvinvoinnille on korostettu laajasti tutkimuksessa, jossa on osoitettu niiden myönteiset vaikutukset psyykkiseen hyvinvointiin ja stressin vähentymiseen (Hartig ym. 2014).

Yksilöllinen ohjaus täydensi kokemuksellista ja yhteisöllistä toimintaa. Ohjauksen tavoitteena oli auttaa osallistujia jäsentämään kokemuksiaan, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä rakentamaan omia tavoitteitaan. Näin kokemukset voitiin liittää osaksi osallistujien arkea ja tulevaisuuden suunnitelmia.

Toimintamallia vahvistettiin opinnollistamisen avulla. Opinnollistaminen tarkoitti hankkeessa syntyneen osaamisen tunnistamista ja tunnustamista osaksi virallista koulutusjärjestelmää. Tämä loi konkreettisen yhteyden kokemuksellisen toiminnan ja koulutuspolkujen välille sekä teki osallistujien osaamisesta näkyvämpää ja siirrettävämpää.

Kokonaisuutena toimintamalli perustui ajatukseen, että osallisuuden, toimintakyvyn ja toimijuuden vahvistuminen luo edellytyksiä myöhemmille koulutus- ja työelämäsiirtymille. Muutosta ei tarkasteltu yksittäisenä tapahtumana, vaan vaiheittaisena prosessina, jossa yhteisöllisyys, kokemuksellisuus, yksilöllinen tuki ja tavoitteellinen eteneminen tukevat toisiaan.

3. ARVIOINNIN LÄHESTYMISTAPA

3.1 Kehittävä arviointi

Jiippi-hankkeen arviointi toteutettiin kehittävän arvioinnin periaatteiden mukaisesti. Kehittävä arviointi soveltuu erityisesti tilanteisiin, joissa arvioinnin kohteena on toiminnan

kehittäminen, uusien toimintamallien rakentaminen sekä monimutkaiset muutosprosessit (Patton 2011).

Kehittävän arvioinnin näkökulmasta arvioinnin tehtävänä ei ole ainoastaan todeta, saavutettiin asetetut tavoitteet, vaan myös tuottaa ymmärrystä siitä, miten toiminta toteutuu käytännössä ja millaisia oppimisen mahdollisuuksia sen aikana syntyy. Tämän vuoksi arviointi kulki mukana hankkeen toteutuksessa koko sen ajan.

Tällainen lähestymistapa mahdollisti toiminnan jatkuvan tarkastelun sekä arviointitiedon hyödyntämisen hankkeen aikana.

3.2 Vaikuttavuuden tarkastelun lähtökohdat

Arvioinnissa vaikuttavuutta tarkasteltiin prosessina, jossa muutokset rakentuvat vaiheittain osallistujien elämäntilanteissa. Vaikutuksia ei ymmärretty yksinomaan välittöminä lopputuloksina, vaan myös sellaisina muutoksina, jotka vahvistavat osallistujien valmiuksia toimia omassa elämässään ja rakentaa tulevaisuuttaan.

Lähtökohtana oli, että erityisesti osallisuuteen, toimintakykyyn ja toimijuuteen liittyvät muutokset näkyvät usein ensin osallistujien kokemuksissa, arjen toiminnassa ja tulevaisuuden suunnitelmissa. Näiden muutosten voidaan puolestaan luoda edellytyksiä myöhemmille koulutus- ja työelämäsiirtymille.

Vaikuttavuuden tarkastelussa huomioitiin sekä hankkeen aikana havaittavat muutokset että niiden taustalla vaikuttavat tekijät. Näin arvioinnissa voitiin tarkastella paitsi sitä, mitä muutoksia tapahtui, myös sitä, millaiset toimintamuodot näyttivät tukevan muutosten syntymistä.

3.3 Kokemustiedon merkitys arvioinnissa

Keskeinen osa arviointia oli osallistujien kokemusten tarkastelu. Kokemustiedon avulla voitiin muodostaa ymmärrystä siitä, miten osallistujat itse kuvasivat hankkeen merkitystä sekä millaisia vaikutuksia he tunnistivat omassa elämässään.

Kokemustieto täydensi määrällisiä havaintoja ja mahdollisti muutosten tarkastelun osallistujien näkökulmasta. Samalla se auttoi tunnistamaan sellaisia vaikutuksia, jotka eivät välttämättä näy tilastollisina tai helposti mitattavina muutoksina.

Arvioinnissa kokemustietoa tarkasteltiin osana laajempaa aineistokokonaisuutta, jossa eri aineistolähteet täydensivät toisiaan ja mahdollistivat hankkeen tarkastelun useasta näkökulmasta.

3.4 Arvioinnin analyyttinen näkökulma

Arvioinnissa hanketta tarkasteltiin kokonaisuutena, jossa osallistujien kokemukset, toiminnan toteutus ja havaitut muutokset liittyvät toisiinsa. Tavoitteena oli muodostaa ymmärrys siitä, miten hankkeen eri elementit tukivat osallistujien etenemistä ja millainen merkitys niillä oli havaittujen muutosten kannalta.

Tämän lähestymistavan avulla arvioinnissa voitiin tarkastella samanaikaisesti hankkeen toteutusta, osallistujien kokemuksia sekä toiminnan aikana syntyneitä vaikutuksia ilman, että arviointi rajoittui yksittäisiin tulostuloksiin tai määrällisiin tunnuslukuihin.

4. MENETELMÄT JA AINEISTOT

Jiippi-hankkeen arviointi toteutettiin kehittävän arvioinnin periaatteiden mukaisesti. Arviointi kulki tiiviisti mukana hankkeen arjessa koko toteutusajan, mikä mahdollisti toiminnan jatkuvan tarkastelun, kehittämistarpeiden tunnistamisen sekä vaikutusten havainnoinnin jo hankkeen aikana. Tällainen lähestymistapa tuki paitsi toiminnan systemaattista arviointia myös sen samanaikaista kehittämistä (Patton 2011).

Arvioinnin tavoitteena oli muodostaa mahdollisimman kokonaisvaltainen ja monipuolinen kuva hankkeen toteutuksesta, tuloksista ja vaikutuksista. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi arvioinnissa hyödynnettiin useita eri aineistolähteitä ja menetelmiä, jotka täydensivät toisiaan ja mahdollistivat ilmiön tarkastelun eri näkökulmista. Monimenetelmällinen lähestymistapa tuki ilmiön ymmärtämistä sekä määrällisten että laadullisten ulottuvuuksien kautta.

4.1 Arviointiasetelma

Arviointi perustui prosessi- ja vaikuttavuusarvioinnin yhdistelmään. Prosessiarvioinnin avulla tarkasteltiin, miten hanke toteutui suhteessa alkuperäisiin suunnitelmiin, millaisia toimintoja toteutettiin sekä miten osallistujat kiinnittyivät toimintaan. Tämä mahdollisti toiminnan rakenteiden, toteutustapojen ja käytännön toteutuksen arvioinnin.

Vaikuttavuusarvioinnin näkökulmasta puolestaan tarkasteltiin, millaisia muutoksia osallistujien elämäntilanteissa tapahtui ja missä määrin hankkeelle asetetut tavoitteet toteutuivat. Arviointi ei kuitenkaan perustunut kokeelliseen asetelmaan, eikä siinä pyritty osoittamaan kausaalisia vaikutussuhteita yksiselitteisesti. Sen sijaan vaikutuksia tarkasteltiin osallistujien kokemusten, havaintojen ja eri aineistolähteiden tuottaman tiedon perusteella.

Arviointi rakentui oletukselle, että muutokset syntyivät vaiheittain ja erilaisten mekanismien kautta. Tämän vuoksi analyysissä ei keskitytty ainoastaan lopputuloksiin, vaan myös niihin prosesseihin, kokemuksiin ja vuorovaikutustilanteisiin, joiden kautta muutokset rakentuivat.

Tämä lähestymistapa oli linjassa realistisen arvioinnin näkökulman kanssa, jossa keskeistä on ymmärtää, mikä toimii, kenelle ja missä olosuhteissa (Pawson & Tilley 1997).

4.2 Aineistonkeruu

Arviointiaineisto koostui sekä määrällisestä että laadullisesta aineistosta. Aineistoa kerättiin useilla eri menetelmillä hankkeen aikana, jotta voitiin tavoittaa sekä toiminnan laajuus että osallistujien kokemukset ja merkityksenannot.

Määrällinen aineisto sisälsi muun muassa tietoa osallistujamäärästä, hakijoiden taustatiedoista sekä osallistumisen kestosta ja etenemisestä. Näiden tietojen avulla voitiin tarkastella kohderyhmän tavoittamista, toimintaan sitoutumista sekä osallistujien siirtymiä eri vaiheiden välillä.

Laadullinen aineisto muodosti keskeisen osan arviointia. Se koostui osallistujilta kerätyistä palautteista, hakulomakkeiden avoimista vastauksista, yksilöhaastatteluista, ryhmähaastatteluista sekä vertaisohjaajien ja projektiryhmän haastatteluista. Lisäksi aineistoon sisältyi osallistujien tuottamaa reflektio- ja kokemusaineistoa, joka syntyi osana hankkeen toimintaa.

Hakulomakkeeseen liittyvät haastattelut tuottivat tärkeää tietoa hakijoiden lähtötilanteista, motivaatiosta ja tuen tarpeista. Vaikka näiden haastattelujen lukumäärää ei raportoitu erikseen, ne muodostivat olennaisen osan laadullista aineistoa ja täydensivät kokonaiskuvaava kohderyhmästä.

Aineistonkeruu toteutettiin pääosin osana hankkeen normaalia toimintaa, esimerkiksi ryhmätoimintojen yhteydessä, yksilötapaamisissa sekä erillisissä palautekyselyissä ja haastatteluissa. Tällä tavoin pyrittiin varmistamaan, että arviointi oli osallistujille luonteva osa toimintaa eikä erillinen tai kuormittava prosessi. Samalla tämä lähestymistapa mahdollisti kokemusten keräämisen autenttisissa tilanteissa.

4.3 Osallistujat ja aineiston kuvaus

Arvioinnin kohteena oleva aineisto perustui hankkeeseen hakeutuneisiin ja osallistuneisiin nuoriin aikuisiin. Osallistujat edustivat monimuotoista joukkoa, jonka elämäntilanteet, taustat ja tavoitteet vaihtelivat. Tämä heterogeenisyys heijastui myös aineistoon, jossa näkyi laaja kirjo erilaisia kokemuksia, tarpeita ja muutospolkuja.

Aineisto kattoi sekä hankkeeseen hakeutuneet että toimintaan osallistuneet nuoret. Tämä mahdollisti tarkastelun paitsi toimintaan osallistumisen myös kohderyhmän tavoittamisen ja valikoitumisen näkökulmasta.

Laadullisessa aineistossa korostuivat osallistujien omat kuvaukset elämäntilanteestaan, kokemuksistaan hankkeen aikana sekä arvioistaan toiminnan merkityksestä. Osallistujien tuottama kokemustieto tarjosi syvällistä ymmärrystä siitä, millaisia muutoksia heidän elämässään tapahtui ja miten he itse merkityksellistivät näitä muutoksia.

Määrällinen aineisto puolestaan tarjosi yleiskuvan osallistujarakenteesta, toiminnan laajuudesta sekä osallistumisen kestosta. Näiden tietojen avulla voitiin tarkastella esimerkiksi osallistujamääriä, osallistumisen jatkuvuutta sekä hankkeen tavoitavuutta.

4.4 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi toteutettiin yhdistämällä määrällisiä ja laadullisia analyysimenetelmiä. Määrällisen aineiston avulla tarkasteltiin esimerkiksi osallistujamääriä, taustatekijöitä ja siirtymiä, kun taas laadullinen aineisto mahdollisti syvällisemmän ymmärryksen osallistujien kokemuksista ja muutoksista.

Laadullinen aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin (Tuomi & Sarajärvi 2018). Analyysissa tunnistettiin toistuvia teemoja ja merkityksiä, jotka liittyivät esimerkiksi osallisuuden kokemuksiin, toimintakyvyn muutoksiin, arjenhallintaan sekä tulevaisuuden suunnitelmiin. Analyysi eteni vaiheittain aineiston pelkistämisestä teemojen muodostamiseen ja edelleen tulkintaan.

Eri aineistolähteiden yhdistäminen eli triangulaatio mahdollisti ilmiön tarkastelun useasta näkökulmasta ja lisäsi arvioinnin luotettavuutta (Denzin 1978). Tämä lähestymistapa tuki kokonaiskuvan muodostamista siitä, miten hanke toimi ja millaisia vaikutuksia sillä oli osallistujien elämäntilanteisiin.

4.5 Eettiset näkökohdat

Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota eettisiin periaatteisiin koko prosessin ajan. Osallistuminen arviointiin oli vapaaehtoista, ja osallistujille kerrottiin aineiston käytöstä sekä arvioinnin tarkoituksesta.

Aineiston käsittelyssä huolehdittiin luottamuksellisuudesta ja anonymiteetistä siten, ettei yksittäisiä osallistujia voitu tunnistaa raportista. Eryistä huomiota kiinnitettiin siihen, että osallistujien kokemuksia esitettiin kunnioittavasti ja heidän näkökulmansa säilyivät osana analyysia.

Arvioinnissa pyrittiin luomaan tilaa osallistujien omalle äänelle ja kokemuksille. Tämä oli tärkeää paitsi tiedon tuottamisen myös osallistujien osallisuuden vahvistamisen näkökulmasta. Samalla huomioitiin arvioijan rooli ja pyrittiin refleksiivisyyteen, jossa arvioinnin tekijät tiedostivat oman vaikutuksensa aineiston tulkintaan (Finlay 2002).

5. TULOKSET: HAKIJAT, OSALLISTUJAT JA KOKEMUKSET

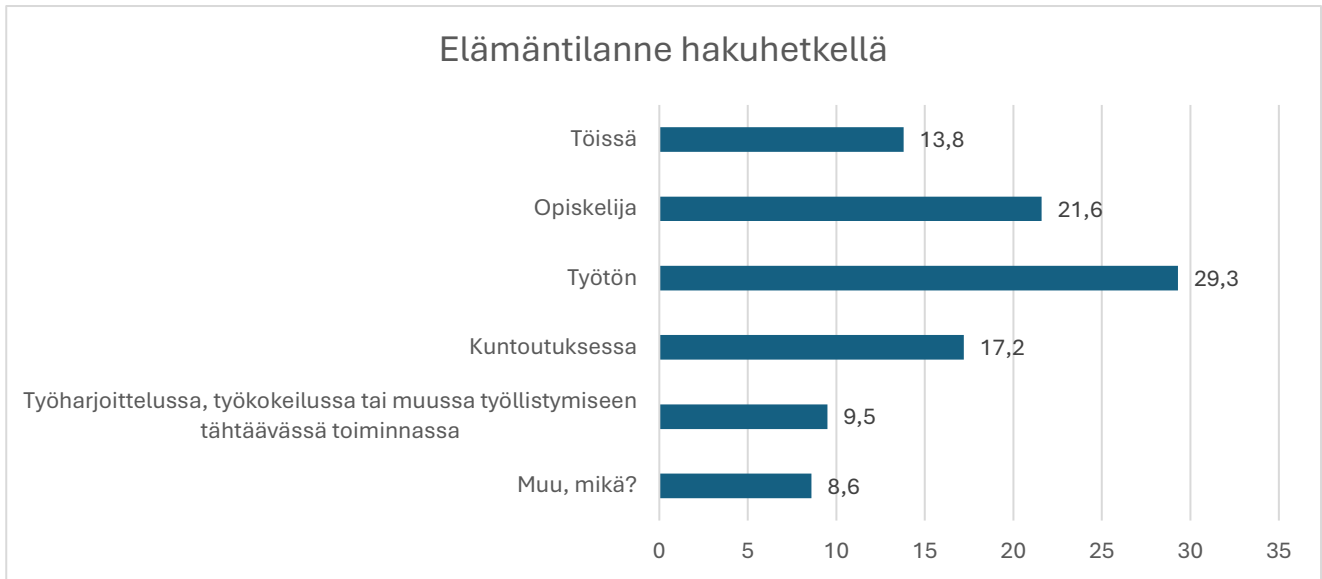
Tässä luvussa esitetään Jiippi-hankkeen arvioinnin keskeiset tulokset. Tarkastelu kohdistuu sekä hankkeeseen hakeutuneisiin että toimintaan osallistuneisiin nuoriin aikuisiin ja heidän kokemuksiinsa hankkeen aikana. Luvun tavoitteena on kuvata, millaisista lähtökohdista osallistujat tulivat, miten toiminta toteutui ja millaisia merkityksiä osallistujat sille antoivat.

Tulokset perustuvat monimenetelmälliseen aineistoon, jossa yhdistyvät määrällinen ja laadullinen tieto. Määrällinen aineisto koostuu hakulomakkeista ja seurantatiedoista, kun taas laadullinen aineisto sisältää hakemusten avoimia vastauksia, osallistujahaastatteluja, vertaisohjaajien ja projektiryhmän haastatteluja sekä osallistujien tuottamaa palaute- ja reflektioaineistoa. Aineistojen yhdistäminen mahdollistaa ilmiöiden tarkastelun useasta näkökulmasta ja syventää ymmärrystä hankkeen vaikutuksista.

5.1 Hakijoiden elämäntilanne

Hankkeeseen hakeutuneet nuoret aikuiset muodostavat monimuotoisen joukon, jonka elämäntilanteet vaihtelevat huomattavasti. Hakuvaiheessa korostuu kuitenkin tiettyjen yhteisten piirteiden toistuminen. Merkittävä osa hakijoista on koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai heidän kiinnostuksensa niihin on ollut katkonainen. Useilla hakijoilla on kokemuksia työttömyydestä, keskeytyneistä opinnoista tai epävarmasta työtilanteesta. Osa hakijoista on palvelujärjestelmän piirissä, mutta kokee tarvitsevänsä toisenlaista tai täydentävää tukea.

Hakemuksissa ja alkuvaiheen yhteydenotoissa nousevat esiin myös yksinäisyyden kokemukset, sosiaalisten tilanteiden haasteet sekä epävarmuus omasta suunnasta. Moni hakija kuvaa arkeaan passiiviseksi ja kertoo viettävänsä paljon aikaa yksin. Samalla esiin nousee selkeä tarve muutokselle sekä halu löytää uusia suuntia elämään. Luontoon, toiminnallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyvät elementit näyttävät hakijoille erityisen houkuttelevina.



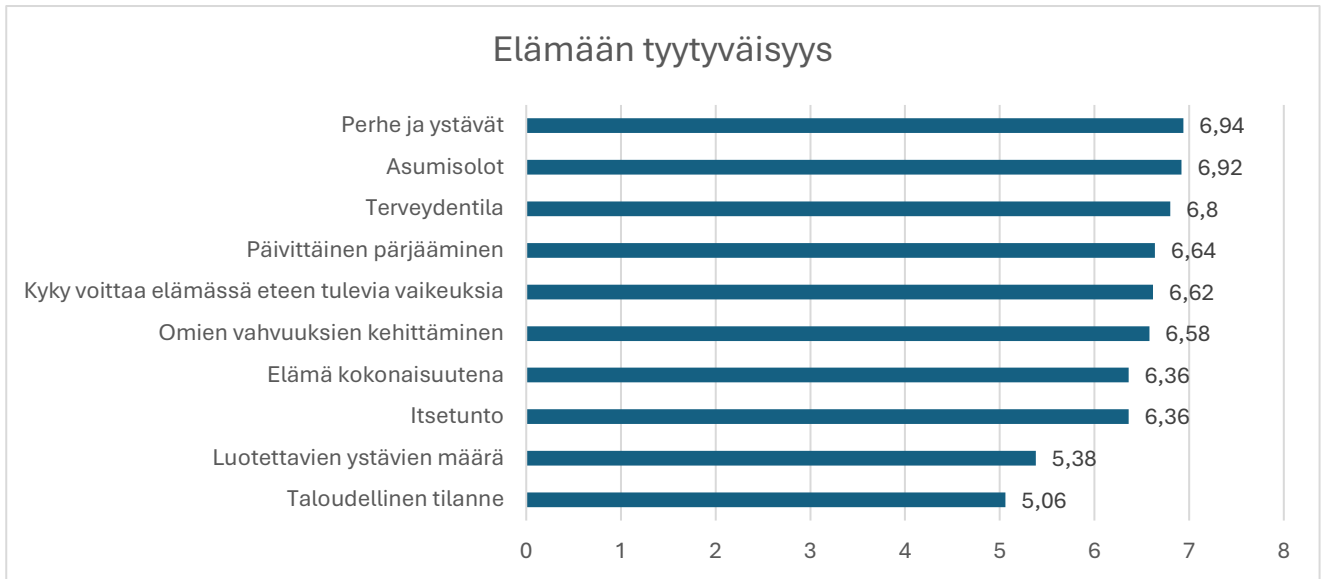
TAULUKKO 1: Hakijoiden itse kuvaama senhetkinen elämäntilanne (%) N=90

Hakulomakkeen jälkeen projektityöntekijät haastattelivat hakijoita, mikä syvensi ymmärrystä heidän elämäntilanteistaan, motivaatiostaan sekä tuen tarpeistaan. Haastattelujen perusteella hakijoiden elämäntilanteet näyttäytyvät usein kuormittuneina ja monella tavoin epävakaina. Useilla on kokemuksia mielenterveyden haasteista, kuten masennuksesta, ahdistuneisuudesta tai uupumuksesta. Arjen kuormittuneisuus konkretisoituu kuvauksissa, joissa *”jaksaminen [on] isoin ongelma”* ja *”arki [on] lepäämistä”*.

Työ- ja koulutustilanteet vaihtelevat, mutta keskeisenä piirteenä näyttäytyy epävarmuus ja välitilassa oleminen. Tulevaisuutta kuvataan usein epäselvänä: *”ei tiedä mitä haluaisi tehdä”* tai *”suunta hukassa”*. Sosiaalisten suhteiden osalta korostuvat yksinäisyys ja rajalliset verkostot. Arjenhallinnan haasteet, kuten epäsäännöllinen päivärytmi ja passiivisuus, ovat yleisiä.

Samanaikaisesti hakijoiden kuvauksissa näkyy myös vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita. Monilla on kiinnostusta luontoon, retkeilyyn tai luoviin tekemisiin, vaikka nämä eivät toteudu arjessa nykyisessä elämäntilanteessa. Motivaatio hakeutua hankkeeseen liittyy vahvasti haluun saada arkeen sisältöä, löytää uusia ihmissuhteita ja suunnata elämää eteenpäin.

Hakuvaiheessa kerätty 3X10D-elämään tyytyväisyysmittari tuo määrällistä syvyyttä kuvaan hakijoiden elämäntilanteista. Elämään tyytyväisyyttä mittaavassa kysymyksessä sovellettiin elämäntilannemittaria (3X10D®), joka on Diakonia-ammattikorkeakoulussa kehitetty väline nuorten tuen tarpeiden tarkasteluun. Kysymyksessä lueteltiin keskeisiä elämän osa-alueita, ja hakijoita pyydettiin arvioimaan tyytyväisyyttään kuhunkin osa-alueeseen vastaamishetkellä asteikolla 0–10 (0 = erittäin tyytymätön, 10 = erittäin tyytyväinen).



TAULUKKO 2: 3X10D elämään tyytyväisyys eri osa-alueilla N=81

Tulosten perusteella hakijoiden hyvinvointi näyttöytyy epätasaisena. Korkeimmat arviot kohdistuvat perheeseen, ystäviin ja asumiseen, kun taas matalammat arviot liittyvät taloudelliseen tilanteeseen, itsetuntoon ja elämään kokonaisuutena. Tämä tukee laadullisesta aineistosta muodostuvaa kuvaa kohderyhmästä, jossa yhdistyvät haavoittuvuus ja muutoshalu.

Lisäksi hankkeen toteutusta voidaan tarkastella määrällisten tunnuslukujen kautta. Jiippi-hankkeen aikana toimintaan osallistui noin 90 nuorta aikuista, mikä kuvastaa hankkeen kykyä tavoittaa kohderyhmää.

Hankkeessa toteutettiin myös opinnollistamista: siihen osallistui kahdeksan henkilöä, joiden kautta suoritettiin 17 tutkinnon osaa. Lisäksi osa osallistujista eteni opinnollistamisen kautta tutkinto-opiskeluun, mikä osoittaa toiminnan kytkeytymistä koulutuspolkuihin.

Osallistujien lähtötilannetta voidaan tarkastella toimijuuden, minäpystyvyyden ja osallisuuden käsitteiden kautta. Monilla osallistujilla toimijuus on rajoittunutta, ja heidän elämäntilannettaan määrittävät ulkoiset tekijät, kuten työttömyys tai terveydelliset haasteet. Samalla usko omaan kykyihin vaikuttaa omaan elämään näyttöytyy heikkona. Osallisuus on usein kaventunutta: sosiaaliset verkostot ovat suppeita ja osallistuminen vähäistä. Tämä näkyy osallistujien omissa kuvauksissa yksinäisyytenä ja ulkopuolisuuden kokemuksina. Keskeistä on, ettei kyse ole yksittäisistä ongelmista, vaan toisiinsa kietoutuvista haasteista. Tällöin hankkeen kaltainen toiminta voi tarjota uudenlaisen ympäristön, jossa toimijuuden vahvistuminen tulee mahdolliseksi.

5.2 Hankkeen toteutus osallistujien näkökulmasta

Jiippi-hankkeen toimintamalli rakentuu yhteisöllisestä, kokemuksellisesta ja reflektiivisestä oppimisesta. Yhteisöllisyys mahdollistaa vertaissuhteiden syntymisen, kokemuksellinen oppiminen tapahtuu toiminnan kautta ja reflektio auttaa jäsentämään kokemuksia. Seikkailukasvatukselliset menetelmät, kuten purjehdus, luovat tilanteita, joissa osallistujat joutuvat toimimaan yhdessä ja ylittämään omia rajojaan turvallisesti. Purjehdus näyttäytyy erityisen voimakkaana oppimisympäristönä, koska se edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa. Toimintaympäristö irrottaa osallistujat heidän arjestaan ja mahdollistaa uudenlaisten roolien kokeilemisen. Näin muutos ei jää abstraktiksi, vaan konkretisoituu toiminnassa.

Osallistujien kokemukset jäsentyvät neljän keskeisen teeman kautta:

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys on keskeisin kokemus. Osallistujat kuvaavat kuulumisen tunnetta usein ensimmäistä kertaa pitkään aikaan. Kokemus hyväksytyksi tulemisesta mahdollistaa turvallisen osallistumisen.

Toimijuus ja minäpystyvyys

Osallistujat kuvaavat rohkaistuneensa ja ylittäneensä omia rajojaan. Muutos ilmenee lisääntyneenä aktiivisuutena ja uskalluksena osallistua.

Identiteetti

Toiminta tukee itsetuntemusta ja identiteetin rakentumista. Osallistujat alkavat nähdä itsensä uudella tavalla ja tunnistaa omia vahvuuksiaan.

Hyvinvointi

Hyvinvointi vahvistuu erityisesti kokemuksellisella tasolla. Osallistujat kuvaavat rauhaa, iloa ja toiveikkuutta sekä lisääntyntä kykyä selviytyä vaikeuksista.

5.3 Vertaisohjaajuus

Vertaisohjaajien haastattelut tarjoavat syventävän näkökulman Jiippi-hankkeen toimintaan ja vaikutuksiin. Ne tuovat esiin osallistujien kehityspolkuja sekä sitä, miten toimintaan osallistuminen voi laajentua aktiiviseksi toimijuudeksi ja vastuunkannoksi yhteisössä.

Vertaisohjaajaksi siirtyminen näyttäytyy aineistossa prosessina, jossa aiempi osallistumiskokemus muodostaa perustan uudelle roolille. Osallistujat eivät siirry suoraan ohjaajiksi, vaan rooli rakentuu vähitellen kokemusten, luottamuksen ja lisääntyvän varmuuden kautta. Tämä siirtymä heijastaa laajempaa muutosta toimijuudessa: osallistuja ei ole enää pelkästään toiminnan kohde, vaan aktiivinen toimija ja vaikuttaja yhteisössä.

Haastattelujen perusteella keskeisiä motiiveja vertaisohjaajaksi hakeutumiselle ovat halu jatkaa mielekkääksi koettua toimintaa, kiinnostus purjehdukseen ja yhteisölliseen tekemiseen sekä halu tukea muita samankaltaisessa tilanteessa olevia. Lisäksi vertaisohjaajuus nähdään mahdollisuutena henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen. Rooli tarjoaa konkreettisen väylän ottaa vastuuta ja kokeilla uusia tehtäviä turvallisessa ympäristössä.

Vertaisohjaajat kuvaavat rooliaan ennen kaikkea rinnalla kulkemisena ja esimerkkinä toimimisena. Oma kokemus toimintaan mukaan tulemisesta auttaa tunnistamaan tilanteita, joissa uudet osallistujat tarvitsevat tukea, rohkaisua tai aikaa. Tämä luo matalan kynnyksen vertaistuen mahdollisuuden, mikä voi olla erityisen merkityksellistä osallistujille, joille ohjaajan rooli tai virallinen tuki tuntuu etäisemmältä.

Rooliin liittyy myös konkreettinen vastuu toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta. Vertaisohjaajat osallistuvat esimerkiksi ohjelman ideointiin, ryhmän ohjaamiseen sekä erilaisten harjoitteiden vetämiseen. Tämä tukee taitojen kehittymistä käytännön kautta ja vahvistaa kokemusta omasta pystyvyydestä. Muutos voi olla merkittävä: aiemmin sosiaalisissa tilanteissa epävarmuutta kokeneet osallistujat kuvaavat nyt kykenevänsä toimimaan ryhmän edessä ja ottamaan vastuuta.

Vertaisohjaajuus tukee erityisesti vuorovaikutus- ja esiintymistaitojen kehittymistä, mutta myös laajemmin itseluottamusta ja toimijuutta. Rooli tarjoaa mahdollisuuden harjoitella johtamista, päätöksentekoa ja yhteistyötä käytännön tilanteissa. Samalla se vahvistaa kokemusta siitä, että omalla toiminnalla on merkitystä muille.

Vertaisohjaajat tuovat esiin myös ryhmäprosessien merkityksen. Erityisesti toiminnan alkuvaiheessa vertaisohjaajat voivat madaltaa osallistumisen kynnystä ja helpottaa uusien osallistujien kiinnittymistä ryhmään. He toimivat eräänlaisina ”sillanrakentajina” uusien ja kokeneempien osallistujien välillä, mikä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja ryhmän toimivuutta.

Lisäksi vertaisohjaajuus tuo arkeen rakennetta ja merkityksellisyyttä. Toimintaan osallistuminen ja vastuun kantaminen luovat rytmiä arkeen ja vahvistavat kokemusta osallisuudesta. Tämä voi olla erityisen tärkeää tilanteissa, joissa arki on aiemmin ollut jäsentymätöntä tai passiivista.

Kokonaisuutena vertaisohjaajuus näyttäytyy keskeisenä osana hankkeen vaikuttavuutta. Se ei ainoastaan tue yksilön kehitystä, vaan vahvistaa myös koko yhteisön toimintaa. Vertaisohjaajuus luo jatkuvuutta tarjoamalla polun, jossa osallistuminen voi kehittyä aktiiviseksi toimijuudeksi ja edelleen yhteisön rakentamiseksi.

5.4 Projektiryhmän näkemykset

Projektiryhmän haastattelut tarjoavat kokonaiskuvaa hankkeen toiminnasta ja auttavat jäsentämään niitä tekijöitä, joiden kautta vaikutukset syntyvät. Ne yhdistävät osallistujien kokemukset laajempaan ymmärrykseen toiminnan rakenteista, tavoitteista ja käytännön toteutuksesta.

Projektiryhmän näkemyksissä korostuu erityisesti yhteisöllisyyden merkitys. Yhteisö ei synny itsestään, vaan rakentuu vähitellen turvallisen ilmapiirin, toistuvan yhdessä tekemisen ja luottamuksen kautta. Projektiryhmän mukaan monille osallistujille hanke tarjoaa ensimmäisen kokemuksen kuulumisesta ryhmään pitkään aikaan. Tämä korostaa yhteisöllisyyden merkitystä paitsi sosiaalisena myös psykologisena ilmiönä.

Toimijuuden muutokset näyttäytyvät projektiryhmän näkökulmasta asteittaisina ja usein hienovaraisina. Muutos ei aina ilmene suurina tekoina, vaan pieninä siirtyminä: osallistuja alkaa puhua enemmän, ottaa kontaktia muihin tai osallistuu aktiivisemmin toimintaan. Näiden muutosten merkitys on kuitenkin keskeinen, sillä ne muodostavat perustan laajemmalle kehitykselle.

Projektiryhmä tunnistaa myös minäpystyvyyden vahvistumisen keskeisenä muutoksena. Osallistujat alkavat nähdä itsensä kykenevinä toimijoina, jotka voivat vaikuttaa omaan tilanteeseensa. Tämä muutos ei synny yksittäisistä kokemuksista, vaan toistuvista tilanteista, joissa osallistuja onnistuu ja saa myönteistä palautetta.

Resilienssi kehittyy erityisesti tilanteissa, joissa osallistujat kohtaavat haasteita ja selviytyvät niistä. Projektiryhmän mukaan juuri nämä kokemukset ovat keskeisiä, sillä ne muuttavat osallistujien käsitystä omista kyvyistään selviytyä vaikeuksista. Turvallinen ympäristö mahdollistaa sen, että haasteita voidaan kohdata ilman epäonnistumisen pelkoa.

Projektiryhmän näkemyksissä korostuu myös henkilöstön rooli. Ohjaajien kyky kohdata osallistujat yksilöllisesti, rakentaa luottamusta ja tukea eri tilanteissa on keskeinen osa toiminnan vaikuttavuutta. Monialainen osaaminen mahdollistaa sen, että osallistujat voivat saada tukea erilaisiin tarpeisiin ja löytää itselleen sopivan tavan kiinnittyä toimintaan.

Samalla projektiryhmä tuo esiin toiminnan kehittämiskohteita. Erityisesti toiminnan alkuvaihe näyttäyty kriittisenä: osa osallistujista jää pois ennen kuin kiinnittyminen ehtii tapahtua. Tämä viittaa siihen, että alkuvaiheen tuella ja rakenteilla on keskeinen merkitys toiminnan vaikuttavuuden kannalta.

Lisäksi siirtymät koulutukseen ja työelämään näyttäytyvät vaihtelevina. Vaikka osa osallistujista etenee selkeästi eteenpäin, kaikille siirtymät eivät näyttäydy suoraviivaisina. Tämä korostaa tarvetta vahvistaa jatkopolkujen tukea ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Projektiryhmän näkemykset vahvistavat kokonaiskuvaa hankkeesta interventiona, jonka vaikutukset rakentuvat ennen kaikkea prosessien kautta. Muutokset syntyvät turvallisen yhteisön, kokemuksellisten tilanteiden ja yksilöllisen tuen yhdistelmänä. Näin hankkeen vaikuttavuus ei perustu yksittäisiin toimenpiteisiin, vaan kokonaisuuteen, jossa eri elementit tukevat toisiaan.

5.5 Yhteenveto tuloksista

Tulosten perusteella Jiippi-hanke vahvistaa erityisesti osallistujien osallisuutta, toimijuutta ja hyvinvointia. Vaikutukset ilmenevät ennen kaikkea kokemuksellisina muutoksina, jotka rakentuvat osallistumisen aikana ja luovat perustan pidemmän aikavälin kehitykselle.

Keskeinen havainto on, että osallistujien lähtötilanteessa korostuvat yksinäisyys, epävarmuus ja heikko kiinnittyminen yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Hankkeen aikana nämä kokemukset alkavat muuttua: osallistujat kuvaavat lisääntyntä kuulumisen tunnetta, rohkeutta toimia sekä myönteisempiä näkymiä omaan tulevaisuuteensa. Muutos ei ole äkillinen, vaan rakentuu vähitellen toistuvien kokemusten, vuorovaikutuksen ja osallistumisen kautta.

Tulokset osoittavat, että hankkeen merkitys ei rajoitu yksittäisiin toimintoihin tai tapahtumiin, vaan siihen kokonaisuuteen, jonka toiminta muodostaa. Yhteisöllinen ympäristö, kokemukselliset tilanteet ja yksilöllinen tuki yhdessä mahdollistavat sen, että osallistujat voivat kokeilla uusia rooleja, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja rakentaa luottamusta itseensä ja muihin.

Lisäksi aineisto tuo esiin, että osallistujilla on samanaikaisesti sekä haavoittuvuutta että potentiaalia. Vaikka elämäntilanteisiin liittyy useita kuormittavia tekijöitä, osallistujilla näyttäytyy myös selkeä halu muutokseen. Jiippi-hanke toimii tässä tilanteessa alustana, joka mahdollistaa tämän potentiaalın aktivoitumisen.

Hanke tarjoaa ympäristön, jossa osallistujat voivat turvallisesti kokeilla, oppia ja rakentaa uudelleen suhdettaan itseensä ja muihin. Tämä muodostaa keskeisen perustan myöhemmille siirtymille koulutukseen ja työelämään, vaikka nämä siirtymät eivät kaikissa tapauksissa toteudu välittömästi hankkeen aikana.

6. VAIKUTTAVUUS: MUUTOSTEN TULKINTA

Tässä luvussa tarkastellaan Jiippi-hankkeen vaikuttavuutta tulosten pohjalta. Tarkastelun kohteena eivät ole yksittäiset havainnot sinänsä, vaan se, mitä ne kertovat osallistujien elämäntilanteissa tapahtuneista muutoksista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Vaikuttavuutta tarkastellaan kokonaisvaltaisesti prosessina, jossa muutokset rakentuvat vaiheittain ja kytkeytyvät toisiinsa.

Analyysi perustuu määrällisen ja laadullisen aineiston yhdistämiseen sekä niiden tulkintaan suhteessa keskeisiin teoreettisiin käsitteisiin, kuten osallisuuteen, toimijuuteen, minäpystyvyyteen ja resilienssiin. Näin vaikuttavuutta ei ymmärretä ainoastaan lopputuloksina, vaan myös niiden syntymekanismien kautta.

6.1 Muutokset osallistujien elämäntilanteissa

Tulosten perusteella Jiippi-hankkeen vaikutukset kohdistuvat ennen kaikkea osallistujien elämäntilanteiden perusrakenteisiin. Muutokset eivät ilmene yksinomaan ulkoisina siirtyminä, vaan ensisijaisesti tapana olla suhteessa itseensä, muihin ja tulevaisuuteen.

Keskeinen muutos liittyy sosiaaliseen kiinnittymiseen. Osallistujien lähtötilanteessa korostunut ulkopuolisuuden kokemus muuttuu prosessin aikana lisääntyneeksi yhteydeksi muihin. Tämä muutos ei merkitse pelkästään sosiaalisten kontaktien lisääntymistä, vaan laajempaa kokemusta kuulumisesta ja hyväksytyksi tulemisesta.

Toinen keskeinen muutos liittyy toimijuuden vahvistumiseen. Osallistujat siirtyvät passiivisesta tai reaktiivisesta asemasta kohti aktiivisempaa roolia omassa elämässään. Tämä ilmenee lisääntyneenä aloitteellisuutena, valmiutena tehdä valintoja sekä kyknä osallistua erilaisiin tilanteisiin.

Hyvinvoinnin osalta muutokset näkyvät psyykkisen kuormituksen kevenemisenä sekä lisääntyneenä kokemuksellisenä myönteisyytenä. Osallistujien kyky kokea mielekkyyttä, rauhaa ja toiveikkuutta vahvistuu, mikä luo perustaa pidemmälle muutokselle.

Lisäksi tulevaisuussuuntautuminen muuttuu. Vaikka konkreettiset siirtymät eivät toteudu kaikilla välittömästi, osallistujien kyky hahmottaa vaihtoehtoja ja nähdä oma tulevaisuutensa aiempaa avoimempana ja mahdollisempana vahvistuu. Tämä voidaan tulkita keskeiseksi välivaiheeksi ennen rakenteellisia muutoksia.

6.2 Muutosten keskeiset vaikutusmekanismit

Tulosten perusteella hankkeen vaikuttavuus rakentuu useiden samanaikaisten ja toisiaan vahvistavien mekanismien kautta. Näiden mekanismien tarkastelu auttaa ymmärtämään, miksi ja miten muutokset syntyvät.

Ensimmäinen keskeinen mekanismi on yhteisöllisyys. Yhteisö muodostaa sosiaalisen perustan, jossa osallistujat voivat kokea hyväksyntää ja luottamusta. Tämä luo mahdollisuuden osallistua ilman pelkoa epäonnistumisesta tai torjutuksi tulemisesta. Yhteisöllisyys ei ole ainoastaan yksi elementti muiden joukossa, vaan se toimii edellytyksenä muiden mekanismien toteutumiselle.

Toinen mekanismi liittyy kokemukselliseen oppimiseen. Toiminnalliset tilanteet tuottavat konkreettisia kokemuksia, joiden kautta osallistujat voivat testata omia rajojaan ja kykyjään. Näiden kokemusten kautta syntyy uutta ymmärrystä omasta pystyvyydestä.

Kolmas mekanismi on turvallinen haastaminen. Osallistujat kohtaavat tilanteita, jotka edellyttävät mukavuusalueen ylittämistä, mutta tekevät sen tuetussa ja turvallisessa ympäristössä. Tämä tukee uusien toimintatapojen kokeilemistä ilman liiallista riskiä.

Neljäs mekanismi on reflektio. Kokemusten jäsentäminen yksilöohjauksessa ja ryhmäkeskusteluissa auttaa tekemään yksittäisistä kokemuksista merkityksellisiä ja siirtämään niitä osaksi osallistujan arkea.

Viides keskeinen mekanismi liittyy henkilöstön rooliin ja osaamiseen. Hankkeessa toimiva henkilöstö muodostaa monialaisen ja monimuotoisen kokonaisuuden, jossa eri ohjaajilla on erilaisia taustoja, koulutuksia ja ammatillista osaamista. Tämä moninaisuus mahdollistaa sen, että osallistujat voivat hakea tukea itselleen sopivimmalta ohjaajalta kulloisenkin tarpeen mukaan. Henkilöstön rooli ei rajoitu ohjauksen toteuttamiseen, vaan se on keskeinen osa turvallisen ja luottamuksellisen toimintaympäristön rakentumista. Mahdollisuus kohdata erilaisia aikuisia ja rakentaa luottamuksellinen suhde itselle sopivaan ohjaajaan tukee osallistujien kiinnittymistä toimintaan sekä vahvistaa kokemusta siitä, että apua on saatavilla.

Keskeistä on, että nämä mekanismit toimivat vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisöllisyys luo perustan turvalliselle osallistumiselle, kokemuksellisuus tuottaa oppimista ja reflektio tekee siitä merkityksellistä ja arkeen siirtyvää. Henkilöstön monialainen osaaminen ja kyky rakentaa luottamuksellisia suhteita tukevat näiden mekanismien toteutumista, mutta niiden merkitys ilmenee ennen kaikkea siinä, miten ne tukevat osallistujien kiinnittymistä toimintaan ja muutoksen käynnistymistä.

6.3 Muutosten luonne: kokemuksellinen ja prosessimainen vaikuttavuus

Tulosten perusteella hankkeen vaikuttavuus on luonteeltaan ensisijaisesti kokemuksellista ja prosessimaista. Tämä tarkoittaa, että muutokset rakentuvat vähitellen ja ilmenevät ensin osallistujien kokemuksissa ennen kuin ne näkyvät konkreettisina tekoina tai siirtyminä.

Vaikuttavuus ei näin ollen rajoitu mitattaviin lopputuloksiin, kuten työllistymiseen tai koulutukseen siirtymiseen, vaan liittyy syvempiin muutoksiin yksilön ajattelussa, toiminnassa ja identiteetissä. Tällaiset muutokset muodostavat perustan myöhemmille ja näkyvämmille muutoksille.

Prosessimaisuus tarkoittaa myös sitä, että muutokset eivät etene lineaarisesti. Kehitykseen voi sisältyä edistymistä, pysähtymistä ja takaiskuja, mutta kokonaisuutena kehityksen suunta on kohti vahvistuvaa toimijuutta ja osallisuutta.

6.4 Vaikutusten ulottuvuudet

Hankkeen vaikutuksia voidaan jäsentää neljän toisiinsa kytkeytyvän ulottuvuuden kautta. Nämä ulottuvuudet kuvaavat sitä, miten osallistujien elämäntilanteissa tapahtuvat muutokset rakentuvat ja etenevät.

Hyvinvointi:

Vaikutukset näkyvät psyykkisen hyvinvoinnin vahvistumisena, erityisesti kokemuksellisella tasolla. Osallistujien arkeen syntyy enemmän myönteisiä kokemuksia, jotka lisäävät rauhan, mielekkyyden ja toiveikkuuden tunnetta.

Toimintakyky ja toimijuus:

Osallistujien valmiudet toimia arjessa ja erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa vahvistuvat. Samalla heidän toimijuutensa kehittyy, mikä ilmenee lisääntyneenä kykyinä tehdä valintoja ja vaikuttaa omaan elämäntilanteeseensa.

Osallisuus:

Sosiaalinen kiinnittyminen vahvistuu, ja osallistujien asema suhteessa yhteisöihin muuttuu aktiivisemmaksi. Kuulumisen kokemus toimii keskeisenä perustana muiden muutosten käynnistymiselle.

Tulevaisuussuuntautuminen:

Osallistujien kyky hahmottaa omaa tulevaisuuttaan ja tunnistaa mahdollisia etenemispolkuja vahvistuu. Vaikutukset eivät kuitenkaan aina realisoidu välittöminä siirtyminä, vaan näyttäytyvät usein lisääntyneenä valmiutena suunnata kohti koulutusta tai työelämää.

Nämä ulottuvuudet eivät ole toisistaan erillisiä, vaan muodostavat toisiaan vahvistavan kokonaisuuden. Hyvinvoinnin vahvistuminen tukee toimintakykyä, toimintakyky vahvistaa aktiivisempaa toimijuutta, ja tämä puolestaan tukee osallisuutta ja tulevaisuussuuntautumista.

6.5 Pitkän aikavälin vaikutuspotentiaali

Vaikka arviointi keskittyy hankkeen aikana havaittaviin muutoksiin, tulosten perusteella voidaan tehdä perusteltuja arvioita myös pitkän aikavälin vaikutuksista.

Hankkeen keskeiset vaikutukset kohdistuvat yksilön sisäisiin valmiuksiin, kuten toimijuuteen, minäpystyvyyteen ja sosiaalisiin taitoihin. Nämä valmiudet toimivat perustana myöhemmille siirtymille koulutukseen ja työelämään.

Vaikutukset voidaan näin ymmärtää kumulatiivisina: ne rakentuvat vähitellen ja voivat realisoitua konkreettisina muutoksina vasta myöhemmin. Tämä on tyypillistä interventioille, jotka kohdistuvat monimutkaiseen ja pitkäkestoisiin ilmiöihin.

Näin ollen Jiippi-hankkeen vaikuttavuus voidaan tulkita ennen kaikkea mahdollistavana. Hanke ei välttämättä tuota suoraan konkreettisia lopputuloksia, vaan luo edellytyksiä niiden syntymiselle vahvistamalla osallistujien valmiuksia rakentaa omaa tulevaisuuttaan.

7. TOIMINTAMALLI JA SEN MERKITYS

7.1 Kehitetty toimintamalli

Jiippi-hankkeessa kehitetty toimintamalli perustuu kokonaisuuteen, jossa yhdistyvät yhteisöllinen ryhmätoiminta, kokemuksellinen oppiminen ja yksilöllinen ohjaus. Malli on luonteeltaan prosessimainen: se ei muodostu yksittäisistä toimenpiteistä, vaan vaiheittain etenevästä kokonaisuudesta, jossa osallistujan kiinnittyminen, osallistuminen ja eteneminen rakentuvat ajan myötä.

Toimintamalli ei ole sidottu yhteen menetelmään, vaan muodostaa joustavan rakenteen, jota voidaan soveltaa osallistujien tarpeiden mukaan. Keskeistä on, että toiminta tarjoaa samanaikaisesti mahdollisuuden sosiaaliseen kiinnittymiseen, oppimiseen sekä yksilölliseen tukeen.

Mallin keskeinen piirre on kokemuksellisen toiminnan ja tavoitteellisen etenemisen yhdistäminen. Jiippi-hankkeessa tätä vahvistettiin erityisesti opinnollistamisen ja jatkokolujen tukemisen kautta. Näin toimintamalli ei ainoastaan mahdollistanut uusia kokemuksia ja osaamisen kehittymistä, vaan tuki myös osaamisen tunnistamista ja etenemistä koulutukseen tai muihin tavoitteellisiin polkuihin.

Toimintamallin toteutuksessa keskeisessä roolissa oli monialainen henkilöstö, jonka osaaminen mahdollisti osallistujien tarpeisiin vastaavan tuen. Eri ohjaajien asiantuntemus täydensi toisiaan ja loi edellytyksiä turvalliselle, luottamukselliselle ja osallistujalähtöiselle työskentelylle.

Toimintamallin vahvuus perustui sen matalaan osallistumiskynnykseen, prosessimaiseen rakenteeseen sekä mahdollisuuteen yhdistää kokemuksellinen toiminta ja tavoitteellinen eteneminen. Osallistuminen ei edellyttänyt valmiiksi korkeaa toimintakykyä tai selkeitä tulevaisuudensuunnitelmia, vaan mukaan oli mahdollista tulla myös epävarmassa elämäntilanteessa. Samalla toiminta tarjosi osallistujille mahdollisuuden edetä omassa tahdissaan sekä tunnistaa osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan.

7.2 Opinnollistaminen ja jatkokolut osana mallia

Jiippi-hankkeessa opinnollistaminen muodosti keskeisen osan toimintamallia. Se mahdollisti hankkeessa syntyneen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen osana virallista

koulutusjärjestelmää. Näin kokemuksellinen toiminta kytkeytyi aiempaa suuremmin koulutuspolkuihin.

Opinnollistaminen toimi siltana epämuodollisen oppimisen ja formaalin koulutuksen välillä. Se teki näkyväksi osallistujien osaamisen ja tarjosi konkreettisia askelia kohti opintoja. Samalla se vahvisti osallistujien käsitystä omista kyvyistään ja mahdollisuuksistaan edetä koulutuksessa.

Jatkopolkujen näkökulmasta keskeistä oli osallistujien tukeminen omien kiinnostuksen kohteiden, vahvuuksien ja etenemismahdollisuuksien tunnistamisessa. Tämä perustui sekä ohjaukseen että käytännön kokemuksiin, joiden kautta osallistujat saattoivat arvioida omia valmiuksiaan ja suuntautua kohti realistisia vaihtoehtoja.

7.3 Mallin vahvuudet ja rajoitteet

Toimintamallin keskeiset vahvuudet liittyvät sen kokonaisvaltaisuuteen, joustavuuteen ja saavutettavuuteen. Se pystyy vastaamaan samanaikaisesti useisiin hyvinvoinnin, osallisuuden ja toimijuuden ulottuvuuksiin ilman, että toiminta rajautuu kapeasti yhteen tavoitteeseen.

Mallin vahvuuksia ovat erityisesti:

yhteisöllinen rakenne, joka tukee kiinnittymistä

kokemuksellinen lähestymistapa, joka mahdollistaa oppimisen tekemisen kautta

matala kynnys osallistua

yksilöllisen ja ryhmämuotoisen tuen yhdistäminen

opinnollistamisen kautta syntyvä yhteys koulutuspolkuihin

Samalla malliin liittyy myös rajoitteita. Erityisesti kaikkein kuormittuneimmassa elämäntilanteessa oleville osallistujille toimintaan kiinnittyminen voi olla haastavaa. Lisäksi siirtymät koulutukseen ja työelämään eivät aina toteudu hankkeen aikana, mikä korostaa jatkopolkujen tukemisen ja yhteistyöverkostojen merkitystä.

8. JUURUTTAMINEN JA SOVELLETTAVUUS

8.1 Juurruttamisen edellytykset

Toimintamallin juurruttaminen edellyttää, että sen keskeiset periaatteet ymmärretään ja pystytään soveltamaan osana olemassa olevia rakenteita. Juurruttaminen ei tarkoita yksittäisten menetelmien siirtämistä, vaan toimintatavan omaksumista.

Keskeisiä edellytyksiä ovat riittävät resurssit, osaava henkilöstö sekä toimiva yhteistyöverkosto. Lisäksi toimintamallin käyttöönotto vaatii aikaa, sillä luottamukseen, yhteisöllisyyteen ja osallistujien pitkäjänteiseen tukemiseen perustuva työskentely rakentuu vähitellen.

Toimintamallin vakiinnuttaminen edellyttää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Erityisen keskeistä on yhteistyö koulutusorganisaatioiden, työllisyyspalveluiden ja sosiaalipalveluiden kanssa. Monialainen yhteistyö tukee osallistujien siirtymiä eri palveluiden välillä ja vahvistaa hankkeen aikana käynnistyneiden prosessien jatkuvuutta.

Rakenteiden tasolla keskeistä on, että toiminta kytkeytyy osaksi laajempaa palvelukokonaisuutta eikä jää irralliseksi hanketoiminnaksi. Tämä vahvistaa toiminnan jatkuvuutta ja mahdollisuuksia pitkäjänteiseen vaikuttavuuteen.

8.2 Hyödynnettävyys eri toimintaympäristöissä

Jiippi-hankkeen toimintamalli on sovellettavissa erilaisiin toimintaympäristöihin, kuten nuorisotyöhön, sosiaalipalveluihin ja kuntouttavaan toimintaan. Mallin keskeiset periaatteet – yhteisöllisyys, kokemuksellinen oppiminen, yksilöllinen tuki sekä tavoitteellinen eteneminen – ovat siirrettävissä myös muihin konteksteihin.

Mallin hyödyntäminen ei kuitenkaan perustu sen kopioimiseen sellaisenaan, vaan sen soveltamiseen paikallisiin tarpeisiin ja rakenteisiin. Tämä edellyttää kykyä tunnistaa toimintamallin olennaiset elementit sekä mukauttaa niiden toteutusta toimintaympäristön mukaan.

Erityisesti opinnollistamisen ja jatkopolkujen näkökulma lisää mallin käyttökelpoisuutta. Ne mahdollistavat toiminnan kytkeytymisen koulutusjärjestelmään ja tukevat osallistujien etenemistä myös hankkeen ulkopuolella.

Toimintamalli on siten sovellettavissa erilaisiin ympäristöihin, mutta sen toimivuus edellyttää, että sen keskeiset periaatteet säilyvät. Vaikuttavuuden näkökulmasta olennaista on yhteisöllisyyden, kokemuksellisuuden, yksilöllisen tuen ja tavoitteellisen etenemisen muodostama kokonaisuus. Juurruttamisen onnistuminen puolestaan edellyttää riittäviä resursseja, osaamista sekä toimivia yhteistyörakenteita.

9. JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET

Arvioinnin perusteella Jiippi-hanke onnistui tavoittamaan kohderyhmänsä ja vastaamaan sen keskeisiin tarpeisiin. Hanke tarjosi osallistujille toimintaympäristön, jossa yhteisöllinen toiminta, kokemuksellinen oppiminen ja yksilöllinen tuki muodostivat toisiaan täydentävän kokonaisuuden.

Tulokset osoittavat, että osallistujien osallisuus, toimijuus ja hyvinvointi vahvistuivat hankkeen aikana. Vaikutukset näkyivät lisääntyneenä aktiivisuutena, vahvistuneena uskona omiin mahdollisuuksiin, myönteisempänä tulevaisuussuuntautumisena sekä kokemuksena kuulumisesta yhteisöön.

Hankkeessa kehitetty toimintamalli osoitti, että yhteisölliset ja kokemukselliset menetelmät voivat tavoittaa nuoria aikuisia, joiden kiinnittyminen perinteisiin palveluihin on ollut haastavaa. Toiminnan vahvuutena oli matalan kynnyksen osallistumisen, yksilöllisen tuen ja tavoitteellisen etenemisen yhdistäminen.

Arvioinnin perusteella hankkeen keskeinen merkitys oli osallistujien valmiuksien vahvistamisessa. Vaikka muutokset eivät kaikissa tapauksissa johtaneet välittömiin siirtymiin koulutukseen tai työelämään, ne loivat perustaa myöhemmälle etenemiselle ja aktiivisemmalle toimijuudelle.

9.1 Hankkeen vahvuudet ja keskeiset haasteet

Hankkeen keskeiset vahvuudet liittyvät sen toimintamalliin ja toteutustapaan.

Vahvuudet:

yhteisöllisyys ja kuulumisen kokemus

kokemuksellinen ja toiminnallinen lähestymistapa

matala kynnyys osallistua

yksilöllisen ja ryhmämuotoisen tuen yhdistäminen

opinnollistamisen ja jatkopolkujen kytkentä toimintaan

kokonaisvaltainen lähestymistapa osallistujien elämäntilanteisiin

monialainen ja monimuotoinen henkilöstö, joka mahdollistaa yksilöllisen tuen ja luottamuksellisten suhteiden rakentumisen

Yhteisöllisyys näyttäytyy arvioinnin perusteella keskeisimpänä vahvuutena. Se toimii perustana muille muutoksille ja mahdollistaa turvallisen tilan, jossa osallistujat voivat osallistua, kokeilla ja kehittyä.

Samanaikaisesti hankkeessa on tunnistettavissa myös kehittämiskohteita.

Haasteet:

alkuvaiheen kiinnittyminen toimintaan

jatkopolkujen ja siirtymien epäselvyys

kohderyhmän moninaisuus ja vaihtelevat tuen tarpeet

Erityisesti toiminnan alkuvaiheessa osa osallistujista jää toiminnan ulkopuolelle ennen kuin kiinnittyminen ehtii tapahtua. Lisäksi siirtymät koulutukseen ja työelämään eivät kaikissa tapauksissa ole selkeitä tai suoraviivaisia, mikä korostaa jatkopolkujen tukemisen merkitystä.

9.2 Suositukset jatkokehittämiselle

Arvioinnin perusteella voidaan esittää useita kehittämissuosituksia, jotka tukevat hankkeen vaikuttavuuden vahvistamista ja toimintamallin jatkokehittämistä.

Vahvistetaan alkuvaiheen tukea ja kiinnittymistä

Toiminnan alkuvaiheeseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Osallistujien mukaan tuleminen ja ryhmään kiinnittyminen voidaan tukea esimerkiksi ennakkotapaamisilla, yksilöllisemmällä tuella tai matalamman kynnyksen aloitusjaksoilla.

Selkeytetään ja vahvistetaan jatkopolkuja

Toiminnan aikana syntyvien muutosten tulisi kytkeytyä nykyistä systemaattisemmin koulutukseen, työelämään ja muihin palveluihin. Tämä edellyttää selkeämpiä rakenteita ja yhteistyökäytäntöjä.

Syvennetään verkostoyhteistyötä

Yhteistyö oppilaitosten, työllisyyspalveluiden ja sosiaalipalveluiden kanssa tukee siirtymien sujuvuutta ja lisää toiminnan vaikuttavuutta. Verkostomainen työskentely vahvistaa myös toiminnan jatkuvuutta.

Vahvistetaan opinnollistamista osana toimintaa

Opinnollistaminen toimii keskeisenä siltana toiminnan ja koulutuspolkujen välillä. Sen systemaattinen hyödyntäminen voi lisätä toiminnan tavoitteellisuutta ja tukea osallistujien etenemistä.

Turvataan toiminnan jatkuvuus ja resurssit

Vaikuttavuuden kannalta keskeistä on, että toiminta on riittävän pitkäkestoista ja resursoitua. Muutokset osallistujien elämäntilanteissa edellyttävät aikaa, eikä lyhytkestoinen toiminta välttämättä riitä niiden saavuttamiseen.

Hyödynnetään vertaisohjaajuutta systemaattisemmin

Vertaisohjaajien roolia voidaan vahvistaa osana toimintaa. Tämä tukee sekä uusien osallistujien kiinnittymistä että vertaisohjaajien omaa toimijuuden kehittymistä.

Lähteet

- Allianssi. (2023). Nuorten syrjäytyminen Suomessa. <https://nuorisoala.fi/nuorten-syrjaytyminen-estetaan-kestavasti-uudistamalla-valtionhallinnon-rakenteita-nuorisoalan-kattojarjesto-julkaisi-esityksen-tarvittavista-muutoksista/>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Freeman.
- Bynner, J., & Parsons, S. (2002). Social exclusion and the transition from school to work: The case of young people not in education, employment, or training (NEET). *Journal of Vocational Behavior*, 60(2), 289–309.
- Côté, J. (2014). *Youth studies: Fundamental issues and debates*. Palgrave Macmillan.
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods*. McGraw-Hill.
- Emirbayer, M., & Mische, A. (1998). What is agency? *American Journal of Sociology*, 103(4), 962–1023.
- Eurofound. (2016). *Exploring the diversity of NEETs*. Publications Office of the European Union.
- Eurostat. (2023). Youth statistics – NEET. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training
- Finlay, L. (2002). “Outing” the researcher: The provenance, process, and practice of reflexivity. *Qualitative Health Research*, 12(4), 531–545.
- Hartig, T., Mitchell, R., de Vries, S., & Frumkin, H. (2014). Nature and health. *Annual Review of Public Health*, 35, 207–228.
- Hattie, J., Marsh, H. W., Neill, J. T., & Richards, G. E. (1997). Adventure education and Outward Bound: Out-of-class experiences that make a lasting difference. *Review of Educational Research*, 67(1), 43–87.
- Isola, A.-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S., & Keto-Tokoi, A. (2017). Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL).
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Määttä A. & Keskitalo E. (2014). Ulkoringiltä sisärinkiin. Kumuloituneista ongelmista kärsivät nuoret aikuiset pirstaleisessa palvelujärjestelmässä. *Yhteiskuntapolitiikka*; 79 (2): 197–207.
- Nordic Statistics. (2023). *Nordic NEET rates on EU target levels*. Nordic Statistics Database. <https://www.nordicstatistics.org/news/nordic-neet-rates-on-eu-target-levels/>

- OECD. (2015). Investing in youth: Finland. OECD Publishing.
https://www.oecd.org/en/publications/investing-in-youth-finland_1251a123-en.html
- OECD. (2020). Youth and COVID-19: Response, recovery and resilience. OECD Publishing.
https://www.oecd.org/en/publications/2020/06/youth-and-covid-19-response-recovery-and-resilience_6f129a50.html
- OECD. (2023). *Youth not in employment, education or training (NEET)*. OECD Data.
<https://data.oecd.org/youthinac/youth-not-in-employment-education-or-training-neet.htm>
- Patton, M. Q. (2011). Developmental evaluation: Applying complexity concepts to enhance innovation and use. Guilford Press.
- Pawson, R., & Tilley, N. (1997). Realistic evaluation. Sage.
- Priest, S., & Gass, M. A. (2005). Effective leadership in adventure programming (2nd ed.). Human Kinetics.
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. Simon & Schuster.
- Schoon, I., & Bynner, J. (2019). Young people and the Great Recession: Variations in the school-to-work transition in Europe and the United States. Cambridge University Press.
- Sen, A. (1999). Development as freedom. Oxford University Press.
- Sitra. (2025). *Ennakointikatsaus: Mitä jos nuoret menettävät uskonsa tulevaisuuteen?* Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. <https://www.sitra.fi/julkaisut/ennakointikatsaus-mita-jos-nuoret-menettavat-uskonsa-tulevaisuuteen/>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL). (2022). Osallisuus ja hyvinvointi.
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL). (2023). Kouluterveyskysely.
- Tilastokeskus. (2023). Nuoret työmarkkinoilla.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.
- Valtion nuorisoneuvosto. (2022). Nuorisobarometri 2022.
- World Health Organization (WHO). (2001). International classification of functioning, disability and health (ICF).
- World Health Organization (WHO). (2010). A conceptual framework for action on the social determinants of health.

Liite 1. Arviointisuunnitelma

JIIPIN ARVIOINTISUUNNITELMA

SISÄLLYS

1. Toiminnan kuvaus ja tarkoitus
2. Arvioinnin tehtävä ja kohteet
3. Arviointikysymykset ja -kriteerit
4. Arviointiaineiston hankintasuunnitelma
5. Arviointiaineiston analysointi
6. Aikataulu

1. Toiminnan kuvaus ja tarkoitus

1.1. Toiminnan yleiskuvaus

Hankkeessa luodaan seikkailutoiminnan ympärille rakentuva turvallinen nuorten aikuisten **yhteisö**, joka tukee osallistujien kuntoutumista sekä asumisen, koulutuksen että työllistymisen tarpeita. Keskeisiä menetelmiä ovat seikkailukasvatus ja merivalmennukset sekä toimijuutta ja yhteiskunnallista osallisuutta vahvistavat yksilölliset ohjaukset, joiden teemoina ovat opinnollistaminen, työllisyyttä vahvistavat ohjelmat ja arjen hallinnan tukeminen. Ohjaajien ja asiattuntijoiden menetelmissä korostuu osallisuutta tukeva kanssakulkijuuden periaate.

Hankkeen keskiössä on turvallinen ja ohjaava yhteisö, joka koostuu osallistujista, vertaisohjaajista ja ohjaajista. Vierailevat asiantuntijat ja vapaaehtoiset täydentävät verkostoa. Vaikuttavan toiminnan kehällä on seikkailukasvatuksen sovelluksia, jotka vahvistavat osallistujien voimavaroja. Hankkeen ulkokehällä on sopivaksi räätälöityjä opiskelun, oppisopimusopiskelun ja työllistymisen väyliä, joilla osallistujat pääsevät kokeilemaan aktiivista yhteiskunnallista osallisuutta ja edetä kohti työllistymistä. Osallistujat voivat liikkua kitkattomasti eri toimintojen välillä, ja kiinteä yhteisö toimii samaan aikaan valmennuskeskuksena ja vuorovaikutukselle ja reflektioille soveltuvana ympäristönä.

Toiminnassa toteutetaan lyhyitä purjehduksia erityyppisillä aluksilla ja ohjataan osallistujia kiinnittymään merelliseen toimintaan pitkäjänteisesti. Muu seikkailukasvatustoiminta on

ympärivuotista. Osallistumiseen ja yhteisöön liittymiseen luodaan hyvin matala kynnyks. Samalla kohderyhmälle luodaan matalan kynnyksen työllistymis- ja opintopolkuja yhteistyössä koulutus ja työelämässä toimivien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kattava yhteistyöverkosto luodaan myös merenkulkualan toimijoiden kanssa.

Hankkeen taustalla on hyödynnetty hankkeen kohderyhmältä saatua palautetta ja arviointitietoa Venda (ESR) -hankkeen aikana. Valmistelussa on tunnistettu kohderyhmän tarpeita laajasti erityisesti sosiaalisen osallisuuden mahdollistamisen näkökulmasta. Koronakriisi ja muut yhteiskunnan muutokset näyttävät vahvistavan eroa hyvinvoivien ja ulkopuolelle jäävien nuorten aikuisten välillä. Hankkeen toiminnan tarkoituksena on kaventaa tätä eroa ja lisätä matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia.

1.2. Toiminnan kohderyhmät

Hankkeen **varsinaiseen kohderyhmään** kuuluvat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat 18–35- vuotiaat nuoret aikuiset, joilla on kasautuneita haasteita. Kohderyhmässä huomioidaan erityisesti ne nuoret, joilla on erityisen suuri riski jäädä omaehtoisen yhteisöllisen toiminnan ulkopuolelle. Kohderyhmässä huomioidaan myös erilaisiin vähemmistöryhmiin kuuluvat ja mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät nuoret aikuiset ja nuoret, joilla on haasteita itsenäisessä asumisessa, taloudellisia vaikeuksia ja /tai jotka ovat jääneet yhteisöllisen toiminnan, kuten ohjatun vapaa-ajan ja harrastusten ulkopuolelle. Kohderyhmässä huomioidaan myös rikosseuraamusasiakkaat, kuntoutujat, tulottomat ja etniset vähemmistöryhmät. Toiminta on kaikille sukupuolille avointa ja tasavertaista ja tämä huomioidaan kohderyhmää tavoiteltaessa. Toiminta mahdollistaa vammaisten osallistumisen ja yhdenvertaisen osallisuuden kokemuksen muiden osallistujien kanssa.

Hankkeen **välillisiä kohderyhmiä** ovat kohderyhmän kanssa työskentelevät ammattilaiset, jotka voivat hyödyntää hankkeessa kehitettyjä menetelmiä omassa työssään sekä ohjata kohderyhmään kuuluvia toiminnan piiriin sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijat, jotka voivat soveltaa hankkeessa kehitettyjä toimintatapoja sekä menetelmiä. Välillisiä kohderyhmiä ovat työ- ja koulutussektorin toimijat, jotka löytävät hankkeen tulosten kautta uusia kohtaamispintoja ja hyötyvät hankkeessa kehitettävistä toimintamalleista. Välillisiä kohderyhmiä ovat asumisen osalta myös asumisneuvot ja vuokranantajayhteisöt, joiden avulla tavoitetaan nuoria aikuisia hankkeeseen. Heidän kanssaan kehitetään ja luodaan seikkailukasvatuksen kanssa yhteensopiva toimintamalli kohderyhmän tarvitsemaan asumisneuvontaan ja ohjaukseen. Välilliseen kohderyhmään lukeutuu myös

osallistujien lähipiiri, jotka usein kantavat huolta ja vastuuta, sekä henkistä että taloudellista, nuorten aikuisten pärjäämisestä ja oman paikan löytämisestä yhteiskunnassa.

1.3. Toiminnan tavoitteet

1. Merivalmennusten ja seikkailutoiminnan kuntouttavat elementit sekä yksilövalmennukset tukevat hankkeeseen osallistuvien nuorten aikuisten osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistumista. Heidän kokemuksensa osallisuudesta ja yhteenkuuluvuuden tunteesta vahvistuu ja heidän toimintakykynsä paranee. Hankkeessa syntyvä pitkäaikainen yhteisö vahvistaa osallistujien vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta. Osallistujat löytävät mielekkäitä, edullisia ja ekologisesti kestäviä osallistumismahdollisuuksia ja -ympäristöjä. Osallistujien luontosuhde vahvistuu.

2. Rakennettavien työllistymis- ja opintopolkujen myötä hankkeeseen osallistuvien kynnys opinto- ja työllisyyspolulle siirtymiseen madaltuu. Erilaisista arjen hallinnan haasteista, erityisesti asumisen pulmista ja jopa asunnottomuudesta johtuvaan alentuneeseen toimintakykyyn löydetään ratkaisuja. Tämä perustuu Y-Säätiön asumissosiaaliseen asiantuntemukseen, Valo-Valmennusyhdistyksen kohderyhmän tuntemiseen ja tavoittamiseen sekä molempien toteuttajien menetelmäosaamiseen.

3. Seikkailu- ja luontolähtöisiä menetelmiä testaamalla ja arvioimalla parhaat toimintamallit juurrutetaan osaksi toteuttajaorganisaatioiden toimintaa. Hankkeen viestinnällä levitetään arvioinnin ja osallistujapalautteen kautta saatavia tuloksia.

2. Arvioinnin tehtävä ja kohteet

Hankkeen edistymistä ja vaikuttavuutta seurataan ja tutkitaan kehittävän arvioinnin menetelmällä. Kehittävässä arvioinnissa kuvataan toiminnan mekanismit ja vaikutussuhteet ja tehdään näkyväksi juuri kyseisen toiminnan vaikutus kohderyhmässä tapahtuvaan muutokseen.

Kehittävässä arvioinnissa käytetään menetelmänä vaikuttavuusketjua, jonka avulla vastataan muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

- Mikä on toiminnan tarve eli mihin yksilölliseen tai yhteiskunnalliseen haasteeseen vastataan?
- Mikä on realistinen, saavutettava ja mitattavissa oleva tavoite, ketä tavoite koskettaa ja millä aikavälillä?
- Millä resursseilla tavoitteeseen päästään eli mikä on toimintaan laitettava panos?
- Mitä toimenpiteitä tehdään ja mitä tuotoksia eli konkreettisia asioita saadaan aikaan?
- Saavutetaanko asetettuja tavoitteita eli mitä tuloksia saadaan aikaan?
- Mikä muuttuu toiminnan seurauksena? Miten ne muuttuvat?
- Mitä vaikutuksia tulosten saavuttamisesta seuraa pitkällä aikavälillä?
- Jos muutokset ovat kestäviä, miten ne heijastuvat laajemmalle yhteisöihin tai koko yhteiskuntaan?
- Miten toiminnan kohteena oleva osa yhteiskuntaa muuttuu?
- Lieventykö alkuperäinen tarve toiminnan seurauksena? Hankkeessa syntyvä arviointiaineisto on hyödynnettävissä tutkimus-, kehitys- ja viestintäkäyttöön ja hankkeessa kehitettäviä menetelmiä voidaan soveltaa osallisuutta lisäävissä hankkeissa ja työskentelyssä.

Toimintaa kehitetään ja arvioidaan hankkeen alusta alkaen. Hankehenkilöstö yhdessä osallistujien, projektitiimin, ohjausryhmän ja yhteistyökumppanien kanssa arvioi hankkeen edistymistä suhteessa tavoitteisiin sekä havainnoi tarpeellisia parannusajatuksia. Hankkeen arvioinnista vastaa tutkija.

Hankkeen arvioinnin kohteena on ensisijaisesti hankkeen tavoitteiden saavuttaminen: miten hanke tukee osallistuvien nuorten aikuisten osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistumista; hankkeessa rakennettavien työllistymis- ja opintopolkujen rooli työllisyyspolulle siirtymisessä ja toimintamallien juurrutettavuus. Y-Säätiön oman tutkimustoiminnan roolina on myös arvioida, kuinka tuloksellista ja vaikuttavaa toiminta on ollut, mitkä työmenetelmät ovat vastanneet parhaiten kohderyhmän tarpeisiin heidän elämäntilanteissaan. Analyysin avulla saamme arvioitua kokonaisuuden, ja kuinka nuorten tarpeet ja hankkeen tavoitteet kohtaavat. Arvioinnin kohteena ovat myös toimivat työmenetelmät. Kehitettävästä kokonaisuudesta ja osallistujapilotoinnin kautta saaduista kokemuksista ja arviointitiedosta tehdään hankkeen aikana toimintamallikuvaus, joka julkaistaan digitaalisessa, saavutettavassa muodossa.

3. Arviointikysymykset ja -kriteerit

3.1 Arviointikysymykset

Kuinka merivalmennuksen ja seikkailutoiminnan kuntouttavat elementit sekä yksilövalmennukset vaikuttavat nuorten aikuisten sosiaalisen osallisuuden kokemukseen ja toimintakyvyn vahvistumiseen? (Mitkä ovat toimivimmat työmenetelmät? Mikä on osallistujien kokemus? Hankkeessa syntyvän yhteisön rooli? Mitkä ovat toimijoiden yhteistyön keskeiset elementit onnistumiselle?)

Kuinka hankkeessa rakennettavat työllistymis- ja opintopolut vaikuttavat osallistujien opinto- ja työllisyyspoluille siirtymiseen? (Mitkä ovat toimivimmat työmenetelmät? Mikä on nuorten kokemus? Toteutuneiden opinto- ja työllisyyspolkujen määrä?)

Kuinka seikkailu- ja luontolähtöisten menetelmien parhaat toimintamallit juurrutetaan osaksi toteuttajaorganisaatioiden toimintaa? (Viestintä? Toimintamallin kuvaus ja sen käyttöönotto muissa organisaatioissa?)

3.2 Arviointikriteerit

- Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden lukumäärät hankkeen keston ajalta (kohderyhmän tavoittaminen)
- Toimintaan kiinnittyneiden nuorten määrä
- Vertaisohjaajakoulutuksen käyneiden ja vertaisohjaajana toimineiden nuorten määrä
- Onko nuori saanut kavereita tai ystäviä toiminnasta
- Kokeeko nuori itsetuntonsa ja –luottamuksen kehittyneen toiminnan myötä
- Kuinka nuoren suhtautuminen omaan tulevaisuuteensa muuttuu toiminnan myötä
- Minkä merkityksen nuori antaa yhteisölle omassa elämässään
- Kokeeko nuori hyvinvointinsa kasvaneen/vähentyneen toiminnan myötä
- Kokeeko nuori olevansa osa yhteisöä
- Hankkeessa rakennettujen opinnollistamis- ja työllistymispolkujen lukumäärä
- Opintoihin tai työelämään siirtyneiden nuorten määrä
- Hankkeen yhteisöllisen toiminnan ja vertaistoiminnan kehittämiseen tähtääviin a) kokouksiin b) työpajoihin c) kyselyihin vastanneiden nuorten määrä
- Toimintamallin arvioinnissa saatu palautteen laatu
- Toimintamallin a) kehittämistyöpajoihin b) kokouksiin ja c) kyselyihin osallistuneiden määrä ja rooli
- Toimintamallia kuvaavien julkaisujen määrä
- Hankkeesta ja toimintamallista pidettyjen esitelmien määrä
- Hankkeen arviointityön suunnitteluun osallistuneiden nuorten määrä
- Hankkeen viestinnän määrä ja laatu

4. Arviointiaineiston hankintasuunnitelma

- Hankkeessa kerätään sekä määrällistä että laadullista aineistoa
- Mihin kysymyksiin aineiston on määrä vastata?
 - o Kuinka merivalmennuksen ja seikkailutoiminnan kuntouttavat elementit sekä yksilövalmennukset vaikuttavat nuorten aikuisten sosiaalisen osallisuuden kokemukseen ja toimintakyvyn vahvistumiseen?

- Kuinka hankkeessa rakennettavat työllistymis- ja opintopolut vaikuttavat osallistujien opinto- ja työllisyyspoluille siirtymiseen?
- Kuinka seikkailu- ja luontolähtöisten menetelmien parhaat toimintamallit juurrutetaan osaksi toteuttajaorganisaatioiden toimintaa?
- Millä menetelmillä aineistoa kerätään?
 - Kyselyt, haastattelut, palautteet, ohjaajien havainnot ja hankkeessa kerätty numeerinen aineisto
- Missä ja milloin aineistoa kerätään?
 - Koko hankkeen ajan, kaikissa hankkeen toiminnoissa
- Miten aineisto dokumentoidaan ja miten sitä käsitellään?
 - Webropol, Teams, tutkijan sähköinen kansio
- Ketkä vastaavat aineiston keräämisestä?
 - Tutkija, projektiryhmä

6. Arviointiaineiston analysointi

- aineiston käsittelytavat: kootaan aineistot webropoleista, haastatteluista, osallistujien tuottamasta aineistoista, kokousmuistioista ja muusta arvioinnin kannalta olennaisista materiaaleista
- sovellettavat analysointimenetelmät: SPSS, sisällön analyysit, kanssatutkijuus työpajoissa
- analysointiin osallistuvat tahot ja heidän roolinsa: tutkija, projektin työntekijät, nuoret
- analysoinnin ajankohdat: analysointi tapahtuu koko ajan sitä mukaa kun aineistoa saatavilla

Tätä osiota täydennetään vielä toiminnan edetessä

7. Aikataulu

Arviointiaineistoa kerätään koko hankkeen ajan. Arviointiraportti valmistuu muutamia kuukausia hankkeen päättymisen jälkeen.

